Postimees

Ilmub iga päew.

Toimetus ja peakontor Tartus, Jaani 11.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Wene 1.

Telefonid Tartus: Tegewtoimetaja 2-86, aiseriigi ja Tartu teadete toim. 1-86, kaugeköned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 30-81, kontor 16-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soowil.

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti mm weeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha waliku soowe täidetakse ainult wõimalust mööda.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., iga järgnev kuu 120 s., 6 kuud 725 s., 12 kuud 1400 senti.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 senti.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära wiies: 1 kuu 125 s., 2 k. — 250 s., 3 k. — 320 s., iga lisakuu 100 s., 6 kuud 600 s., 12 kuud 1200 senti.

Wälismaale — 4 krooni kuus. Poola, Leedu, Lätimaale — kodumaa hinnad.

„Maamees" 30 senti kuus. „Sädemed" 120 senti aastas, 60 senti poolesaastas, üksiknumber — 35 senti; ilmub 4 korda aastas. „Lasteleht" 10 s. k. „Terwis" 160 s. aastas, 80 s. poolesaastas, üksiknumber — 45 s.; ilmub 4 korda aastas. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 137 Reedel, 22. mail 1931. Tänast lehte 8 lehekülge 75. aastakäik.

Tehnikum jääb Tallinna?!

Tallinna linn lubab oma kanda wõtta osa kuludest.

Kolmapäewa õhtusel Tallinna linnawolikogu koosolekul oli arutusel kõrgema tehnilise õppeasutuse asutamise küsimus Tallinna. Linnawalitsuse sellekohase ettepaneku järele otsustas wolikogu pöörata haridus- ja sotsiaalministri poole palwega, et tehniline õppeasutus jääks endiselt Tallinna. Linn omalt poolt wõtaks oma kanda õppeasutusega seotud majanduslikud ja muud kulud tingimusel, kui riik maksab õppeasutuse palgad ja annab uuele õppeasutusele kasutada endised tehnikumi ruumid ja sisseseade. Otsus tehti ilma waidlusteta. Wanasti peale otsuse tegemist saabus wolikogule telegramm Tallinna tehnikumi õpilaskonnalt, kus tõnu awaldatakse otsuse eest. Telegramm wõeti kiduawaldustega wastu.

Tallinna tehnikumi olemasolu küsimus on juba pikemat aega asjaomastes ringkondades kõne all olnud. Mõni aeg tagasi otsustati tehnikum Tallinnas likwideerida ja üle wiia Tartu ülikooli juure. Seda sammu põhjendati kulude kokkuhoiuga, sest iseseisva kõrgema õppeasutuse ülespidamine meie wähkeste aineliste wõimaluste ja wähese rahwaarvu juures käib üle jõu. Otsus langetati ja asuti tehnikumi järkjärgulisele likwideerimisele. Selle sammuga ei olnud rahul Tallinna linn, waid asus otsima wõimalusi tehnikumi Tallinna edasijätmiseks. Linnawolikogu on linnawalitsust mitmel korral kohustanud teha kõik, mis wõimalik, et Tallinna saaks asutatud uus kõrgem õppeasutus.

Eelmised haridusministrid L. Johanson ja J. Hünerson olid aga tehnikumi Tartu wiimise poolt ja seepärast ei tulnud Tallinna linnawalitsuse sammudeastumisest midagi wälja. Praegune haridusminister J. Piiskar pooldab tehnikumi jätmist Tallinna.

Linnawalitsuse poolt astutud sammude põhjal pöördus haridus-sotsiaalminister linnawalitsuse poole küsimusega: kas linn wõtab Tallinna kõrgema tehnilise õppeasutuse majanduslikud ja teised kulud oma kanda, kuid riik annab ruumid, praeguse tehnikumi seaded ja maksab õpetajate palgad. Linnawalitsus wõttis küsimuse kaalumisele.

Tallinna tehnikumi aastane kulusumma wõib tõusta esialgu kuni 150.000 kr. aastas, millest õppejõudude palgad moodustawad 105.000 kr. Seega jääks majanduslikkudeks kuludeks, mis Tallinna linnal oma kanda tuleb wõtta, ligi 45.000 krooni. Selle summa leiab linnawalitsus wõimaliku olewat suure maksta.

Seega jääks tehnikum endiselt Tallinna ja tehnikumi Tartu ülewiimise seadus, mis praegu riigikogus seismas ,wõetakse siis wist tagasi ja haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt esitatakse riigikogule uus Tallinna tehnikumi seadus.

Loodetawasti lahendatakse tehnikumi küsimus juba käesolewal kewadel, nii et tehnikum tulewal sügisel wõib seaduslikul alusel tööle asuda. Käesolewal aastal töötas Tallinna tehnikum kõigest 4., 5. ja 6. kursusega. Õpilasi oli üle 350. Likwideerimise seadusega pidi tehnikumi tegewus lõppema 1. aug. 1933. a.

Rahwuswaheline põllumajandusline krediitühing.

Peab Genfis tegewuse astuma weel sel aastal.

Genfist, 21. mail. Euroopa uurimiskomisjon kiitis üksmeelselt heaks Prantsuse delegaadi Poncet' esitatud resolutsiooni, mille järgi komisjon wõtab rahwasteliidu nõukogu jaoks teatawaks rahwuswahelise põllumajandusliku krediidiühingu loomise. Komisjon pooldab, et uue asutuse asukohaks walitakse Genf.

Helweetsia esitaja teatas, et Helweetsia on põhimõttelikult walmis uue instituudi põhikirja tunnustama. Awaldatakse lootust, et põhikonwentsioonile kirjutatakse walitsuste poolt alla juba käesolewal aastal. Resolutsioonis nimetatakse uue instituudi peaülesandeks põllumajanduslikkude riikide ostujõu kõwendamist, mille tagajärjel tööstusriigid leiawad uusi müügiwõimalusi. Rahwasteliidu nõukogu palutakse wõimalikult pea organisatsiooni komitee liikmed nimetada. Lõpuks peetakse tarwilikuks luua hea hüpotekaarseadus suurema kindlustuse saamiseks.

Wäewähenduse suurkonwerents peetakse Genfis.

Pettumus sakslastele: Itaalia ei toetanud nende ettepanekuid.

Genfist, 21. mail. Rahwasteliidu nõukogu otsustas kinnisel koosolekul, et tulewa aasta weebruarikuul kokkuastuw wäewähenduse konwerents peetakse ära Genfis. Hispaania wälisminister Lerroux' ettepanek, konwerentsi pidada Barcelonas, lükati tagasi.

Koosolekul oli arutusel ka Saksa ettepanek, mis nõudis relwastuste kohta käiwate andmete teatawakstegemist kõigi riikide poolt enne wäewähenduse konwerentsi kokkuastumist. Saksa ettepanek praegusel kujul lükati häälteenamusega tagasi. Sealjuures äratas tähelepanu see, et Saksa ettepaneku wastu hääletas ka Itaalia wälisminister Grandi, kuigi Saksamaa poolt loodeti, et pärast Prantsuse-Itaalia läbirääkimiste nurjumist Itaalia toetab wäewähenduse küsimustes Saksamaad.

„Times'i" teatel andis Inglise walitsus oma nõusoleku, et wälisasjade sekretär Henderson määratakse rahwasteliidu poolt tulewal aastal peetawa rahwuswahelise wäewähenduse konwerentsi juhatajaks. Henderson esinewat Genfis neljapäewal sellekohase teadaandega.

Pinewus wäheneb.

Pariisist teatatakse, et Prantsuse lehtede kaastöölised Genfis on wäga optimistlikud pärast Saksa-Austria küsimuse ajutist lahendamist. Prantsuse lehtede kaastöölised teawad öelda, et Curtiuse ja Briandi wahel oli kesknädalal pikem nõupidamine, mille tulemus toob tunduwat paranemist Prantsuse-Saksa wahekorras.

Huwi Litwinowi wastu.

Londonist, 21. mail. „Daily Heraldi" kirjasaatja teatab Genfist, et kõige huwitawamaks ja tähtsamaks nähtuseks Genfis on praegu muutus, mida on märgata wenelaste ja teiste delegaatide wahekorras. Litwinowit koheldakse nüüd kõige suurema wiisakusega ja tema wastu tuntakse nähtawalt huwi. Litwinowil on olnud läbirääkimisi Prantsuse wälisminister Briandi ja Poola wälisminister Zaleskiga. Kuuldawasti tahtwat Prantsusmaa oma politikat Wenemaa kohta muuta. Seda kinnitawat ka kuuldus, et Pariisis olewat tähtsad läbirääkimised käimas kaubalepingu sõlmimiseks Nõukogude Wenega.

Mõistatus Briand.

Pariisist, 21. mail. Küsimus, kas Briand Prantsuse wälisministriks edasi jääb, wõi mitte, on ikka küsimus, mis meeli wäga ärewil hoiab. Otsus selles küsimuses langeb wististi tulewal teisipäewal, sest ministrite nõukogu koosolek, mis pidi olema neljapäewal, lükati edasi teisipäewaks. Sellel koosolekul esineb Briand aruandega Genfi koosolekutest ja siis selgub muidugi ka, kas Briand jääb Prantsusmaa wälispolitika juhiks edasi.

Ujakirjanikkude kodu awatakse.

Peale põhjalikku remonti awatakse Kosel Eesti ajakirjanikkude kodu 2. suwistepühal piduliku kooswiibimisega, mis algab õhtul kl. 5. Kooswiibimisel on ette nähtud ka kabareenumbrid mitme Tallinnas tuntud girltruppide poolt.

Tallinna Laewaühisuse peakoosolek.

Kolmapäewa õhtul peeti Tallinna Laewaühisuse peakoosolekut. Nagu ülewaatest selgub, on möödunud aastal majanduslik kriis tugewasti mõju awaldanud ka meie laewanduse tegewusele. Kaubandusliku läbikäimise wähenemisega on ka wähenenud weod, mis omakorda paratamatult kaasa tõid weohindade languse eriti aasta teisel poolel.

Aruanne kinnitati juhatuse poolt ettepandud kujul. Aasta ülejäägist, mis ulatub 21.000 kr., määrati diwidendiks 15.000 kr. ja tagawarakapitali 1500 kr. Diwidendi makseti 5 protsi. Juhatusest wanuse järgi wäljalangenud A. Hüüs ja juhatuse kandidaat G. Westel waliti tagasi.

Plahwatus Wiiburi teatris.

Helsingist, 21. mail. Kolmapäewal kl. 11 paiku ööndis Wiiburi teatris plahwatus. Proowile kogunejad kuulsid pauku, mis kogu maja wärisema pani. Samal ajal ajas teatri keldrist wälja suitsu. Teatri õuel nähti teatrimaja teenijat ja tema naist kõrwenuina. Alarmeeriti tuletõrje, kes likwideeris tulehädaohu. Nagu selgus, oli teatri teenija kauemat aega walmistanud raudteele signaalpadruneid. Lõhkeaine oli plahwatanud. Tulehaawad on wõrdlemisi rasked.

A-S. ROYAL-FILMI KINO «ATHENA» ESIETENDUS!

Üks silmapaistvam hooaja helioperett, mis oma selguse ja häälepuhtuse poolest iga kinoharrastajale üllatuseks saab.

Õhtueha Rheinil

Väljapaistev helioperett 10 suures osas, muusikast, laulust, lõbust ja tantsust. Leitnandi armastus iluduse vastu ja veltveebli armastus võluva tütarlapse vastu Rheinil. Kantakse ette järgmised lõökpalad: 1) „Bubi sag „Du" zu mir". Foxtrot. 2) „Wenn am Rhein die Reben blühen". 3) „Träume in scwüler Nacht". Blues. Enneolemata näitlejate koosseis:

Charlotte Susa, Hans Stüve, Siegfried Arno, Maria Solveg, Ernst Verebes, Hans Junkermann.

Filmis on rohkesti muusikat. Lisana: Balett-seeria värvides „VÕLUKING"

Algus kell 6 p., pühadel kell 4 p. l.

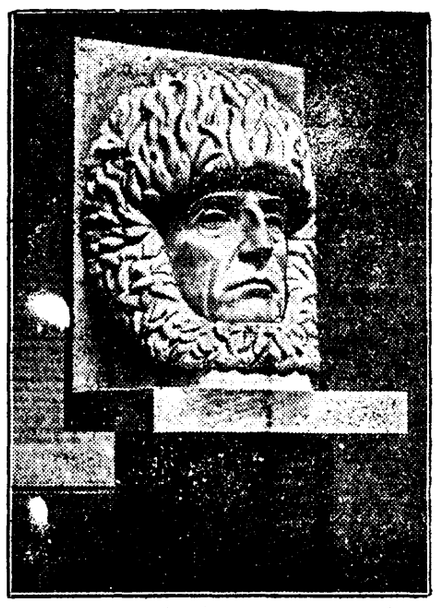

Milaanos awati Amundseni mälestusmärk.

Suure Norra polaaruurija Roald Amundseni mälestuseks awati Milaanos Itaalia kujur Severi poolt ehitatud mälestusmärk. Itaalia mälestab leinas kangelaslikku teadlast, kes teatawasti hukkus õnnetut Nobile meeskonda otsides.

Sisse- kui ka wäljawedu wähenewad.

Sissewedu 4000 kr., wäljawedu 2000 kr. wõrra wähem kui möödunud aasta aprillis.

Eile awaldati aprillikuu wäliskaubanduse kokkuwõte. Sisse on weetud mitmesugust kaupa 4.990.600 kr. eest ja wälja 5.177.900 kr. wäärtuses. Wõrdluseks olgu tähendatud, et möödunud aasta aprillis ületas sissewedu wäljaweo 2.074.300 kr. wõrra. Käesolewa aasta sissewedu 4 kuu jooksul on olnud 14.827.400 kr. wõrra ja wäljawedu 8.042.500 kr. wõrra wähem kui möödunud aastal. Möödunud aasta 4 kuu bilanss näitas passiiwsust 7.323.700 kr. wõrra, käesolewa aasta oma aga kõigest 538.800 kr.

Käesolewa aasta aprillikuus on kõige rohkem sisse weetud wäetisaineid — 349.000 kr., möödunud aastal kõigest 201.000 kr. eest, kwantum on aga tõusnud üle poole. Nähtawasti on wäetisainete hinnalangus mõjutanud selle sisseweo tõusu. Teisel kohal sissewetawate kaupade seas seisab terawili — 291.000 kr. eest. Wõrreldes möödunud aasta aprillikuuga on terawilja sissewedu wähenenud 272.000 kr. wõrra. Wähenenud on ka suhkru sissewedu, kuna tõusnud on tubaka sissewedu.

Uuel raudteel Tartust Taewaskotta.

Reisijatewedu algab.

Teedeministeerium on Tartu-Petseri raudteed ehitawa firmaga jõudnud kokkuleppele, mille järele lähematel päewadel pannakse Tartu-Petseri raudtee walmisolewal osal käiku ka reisijaterongid. Rongide käikupanek on mõne päewa küsimus ja arwatawasti sünnib see kohe peale pühi, wõib-olla isegi juba pühadeks. Rongidel on wõimalus liikuda Tartust kuni Taewaskojani. Sealt edasi ei ole tee weel niiwõrd korras, et usaldataks reisijateronge peale lasta. Esialgu määratakse käiku üks paar reisijateronge. Pühapäewal pannakse lisaks weel teine rong, et wõimaldada tartlastel teha wäljasõitu Lõuna-Tartumaa ilusamatesse kohtadesse. Teatawasti on Taewaskoja ümbrus üks ilusamaid kohti Tartumaal. Kuid seniste wõrdlemisi raskete ligipääsu wõimaluste tõttu on sinna pääsenud ainult üksikud, kes on tahtnud ette wõtta pikka ja aeganõudwat laewasõitu ja jalakäiku.

Saarlaste õnn loteriil.

Neil päewil peeti kohtu- ja siseministeeriumi loterii teist eelloosimist, mille esimese wõidu — 50.000 senti — sai Saaremaa algkooli õpetaja Johannes Laul. Olümpia komitee eelloosimise 50.000 s. wõitis saarlane Linda Kütt Leisi wallast.

Võrus, Jüri t. nr. 22, Võru Ühispanga majas välja üürida

äriruumid

soovikorral sisseseade ja laduruumidega. Järelpärimistega pöörata Võru Ühispanka.

Kanalavõrku Kastmiskanne

GOLDBERG

Kaabusid

sonimütse, pesu-, moe-, pudu- ja kõiksugu hooaja-kaupa

suures valikus kõige odavamate hindadega ostate ainult minu ärist.

Küüni 6 Küüni 6

Küüni tän. 6

Suure hinnaalandusega

soovitan pühadeks moodsaid naister. käekotte, portfelle, rahataskuid, reisikohvreid, seljakotte, trakse, nahkkurtesid j. n. e.

KARL HAUPT

Sadulsepatööstus ja kauplus Tartus, Küüni tän. 1.

OMEGA

kell on leerilaste palavamaid soove!

Soovitab suures valikus

V. Hiršovitz

Tartus, Uusturg nr. 16.

Telefon 12-65.

Eesti naised lennuilmas.

Ajalehed awaldawad kõmusõnumeid kellegi eestlanna Kaalepi kawatsustest auto-giro lennukil suurt lennusõitu ette wõtta.

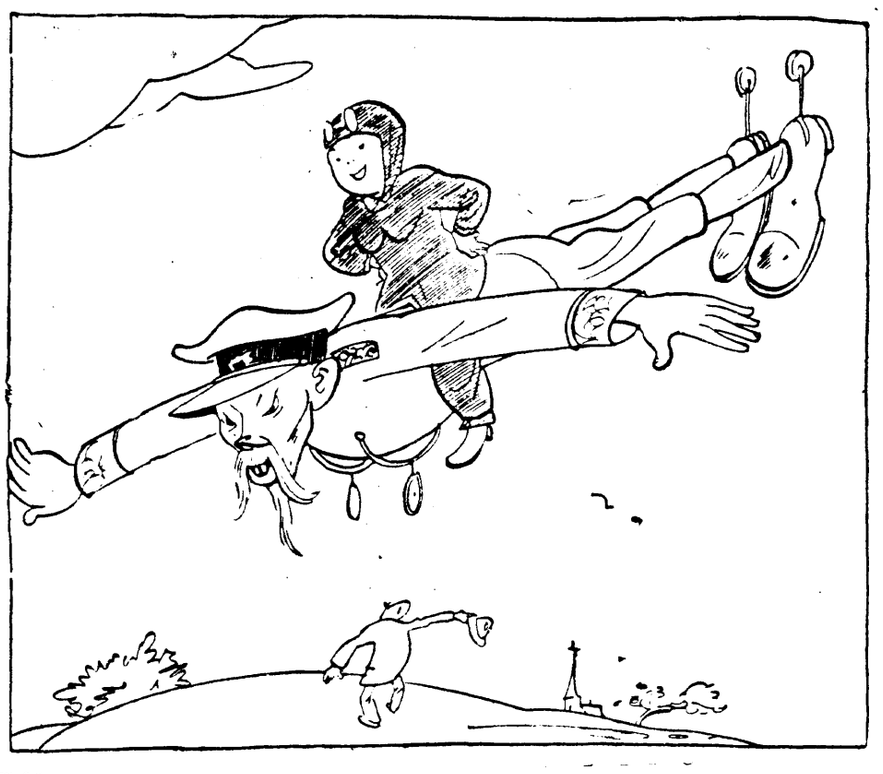

Eestlanna proua X Wuhwa-Fui tüüpi lennukil.

Saksa protest Leedule.

Berliinist, 21. mail. (Trj.) Saksa saatkonnale Kaunases tehti ülesandeks esitada Leedu walitsusele protesti-märgukiri laewasõidu ja parwetamise asjus Meemeli jõel. Saksa märgukiri nõuab, et Leedu walitsus astuks wiibimata samme wäärnähtuste kõrwaldamiseks sel alal. Saksa walitsus näeb neis wäärnähtustes Saksa-Leedu lepingu rikkumist.

Uus mäss Mehikos.

Havannast, 21. mail. Manzanillos ja Iguanas (Mehikos) puhkes revolutsiooniline liikumine. Olewat surnuid ja haawatuid. Lähemad teated puuduwad.

„Postimeest"

wõib tellida igast kuupäewast iga kuu lõpuni.

Põllutöökoda ja käitiswanem.

Eelnõud, mis wäärituad pikemat ja põhjalikumat kaalumist.

Kui mõne aja eest lootust oli, et riigikogu nelipühiks suwewaheajale läheb, siis on need lootused nüüd nurjunud. Riigikogu tegi küll waheaja, kuid ainult mõneks päewaks, et pärast nelipühi seda energilisemalt politika-hooaega jatkata.

Mispärast peab riigikogu suwel koos istuma, kui rahwasaadikuid, eriti neid, kes maalt, ootamas edasilükkamatud ülesanded?

Kuid on walitsuse poolt esitatud mõned seaduseelnõud, mis riigikogu kinni peawad. Kõige pealt riigikogu walimise, rahwahäältemise ja rahwaalgatamise seaduse muutmise seadus, krediitkassa seadus, põllutöökoja seadus ja lõpuks n. n. käitiswanemate seadus. Pea kõikide nimetatud seaduste suhtes näib riigikogus walitsewat arwamine, et need tuleks weel enne istungjärgu suwist waheaega wastu wõtta.

Kuna siin tegemist laiaulatuslikkude ja mitmegi ala tulewiku suhtes otsustawa tähendusega eelnõudega, siis peab nende arutamine kahtlemata sündima täie põhjalikkuse ja asjasse süwenemisega ning ka mitmekülgse kaalumisega. Sellepärast peab oletama, kas riigikogu seda jaanipäewanigi teha suudab ja kas wiimati läinud aasta eeskujul weel südasuwelgi, pärast jaani, Toompeal koos ei istuta ja ilus heinaaeg linnamüüride wahel mööda ei saadeta.

Kas on seda tarwis?

Arutusele tulewaist tähtsamaist eelnõudest on ehk enam-wähem kiire iseloomuga rahwahäältemise ja -algatamise seaduse muutmise seadus ja wast ka krediit-kassa seadus, millest wiimasega uuesti tahetakse elustada end. mõisnnikkude krediit-kassat. 8-tunnise tööpäewa, põllutöökoja ja käitiswanemate seaduse kohta ei saa aga mitte öelda, et nendega erilist kiiret oleks.

Kaheksatunnise tööpäewa seadus ei too tõeti mitte midagi erilist uut ega muuda ka põhjalikumalt praegumakswat korda. Kui meie tööliskonnas praegu suur tööpuudus walitseb, siis ei saa erilist tähtsust olla seadusel, mis ei luba ülemäära palju tööd teha.

Põllutöökoja ellukutsumise küsimus pole mitte üle öö päewakorrale kerkinud, sellest on juba aastaid kõneldud ja mõtteid wahetatud, kuid peamiselt ikka sellest seisukohalt, et põllutöökoda on tarwilik. See nõue näib ka üldiselt läbi löönud olewat. Ja nüüd oleme wiimaks jõudnud ka niikaugele, et walitsus 13. mail esitas riigikogule põllutöökoja seaduse.

Kui aga mitme aasta jooksul peetud kõneluste ja wastuwõetud resolutsioonide tagajärjel põllutöökoja seadus alles walmis sai, siis pole ka millegagi eriliselt põhjendatud, et riigikogu selle kohe kiiresti, ütleksime koguni üle-peakaela wastu peaks wõtma. Seaduseelnõu sisu sai alles mõne päewa eest lähemalt teatawaks. Ei saa kahjuks mitte uskuda, et seaduse sisu ja selles ülesseatud põhimõtted kõigile asjahuwilistele, kaasa arwatud ka riigikogu liikmed, nõnda selged ja läbi kaalutud oleks, et wõidaks kohe pikema jututa seaduseelnõu wastuwõtmisele asuda.

Oleks ehk siiski tarwilik, kui eelnõu enne wastuwõtmist riigikogus awalikule sõelumisele wõetaks. Peaks wist ka wäga tähtis olema, mis arwawad eelnõu sisust kõige pealt need, kellesse see otsekoheselt puutub — s. o. mis ütlwad eelnõu kohta tegelikud põllumehed ise. Neil pole weel wõimalust olnud eelnõu suhtes oma arwamist awaldada. Mõned põllumeeste organisatsioonid peaks küsimuse kõne alla wõtma ja kas wõi sellekohaseid koosolekuid korraldama, kus põllutöökoja seadus läbi kaalutaks. Kui sedawiisi mitmesuguseid arwamisi kuuldakse ja seisukohti selgitatakse, siis saab põllutöökoja seadus üldsusele igatahes mitmeti wastuwõetawam ja olulekohasem sellest, mis nutuliselt ja kaalumatult wastu wõetakse.

Kiirustamine oleks ehk siis arusaadaw, kui põllutöökoja seadusega tahetaks täita mingit tühja kohta wõi kui selle abil saaks asuda ülesannete kallale, mis ootawad kiiret lahendust.

Põllutöökoja tähtsamaiks ülesandeiks oleks eelnõu järele selgitada põllumajanduse puudusi ja tarwidusi, edendada põllumajapidamiste korraldamist ja põllumajandussaaduste tootmist, korraldada agronoomilist nõu- ja abiandmist, edendada põllumajanduslikkude saaduste ning toodete kajutamist ja müügiletoimetamist jne. jne.

Nende ülesannete täitmine ja edendamine ei seisa aga praegu mitte lahtiselt, waid selleks on loodud ajutus seadusandlikul teel.

Kõike seda arwesse wõttes ei näi põhjust olewat põllutöökoja seadusega ruttamiseks. Põhjalikult ja mitmekülgselt walgustades ning kaaludes saaks aga seadus kahtlemata üldiselt wastuwõetawam. Põllumajanduse huwid selle all jugugi ei kannataks.

* * *

Umbes sedasama peab ütlema ka n. n. käitiswanemate seaduse kohta. Ei ole seegi seadus mõeldud tühja koha täitmiseks, waid tahetakse ainult süwendada ja laiemale alusele seada praegu makswusel olewat tööliswanemate instituuti. Sellegi eelnõu kohta peab ütlema, et see wäärib tõsist tähelepanu ja weel põhjalikumatki kaalumist kui põllutöökoja seadus. Käitiswanemate seadus puudutab wäga tugewasti meie tööstust, seab sellele tingimusi, mille juures pessimistlikumad juba pead raputawad ja küsiwad, kas see seadus omalt ulatuselt üldse wastuwõetaw on ja kas see meie ettewõtteile saatuslikuks ei saa.

Sellepärast peab sellegi eelnõu kiirustamisega tagasihoidlikum olema ja samuti ära ootama, mis arwawad sellest need, kellesse eelnõu otsekohe puutub ja kellele sellega suuri kohustusi kawatsetakse peale panna. Tartu töösturid ongi juba eelnõu sõelumisele wõtnud, soowitaw ja loomulik oleks, kui seda tehtaks ka igal pool mujal. Riigikogu aga ei teeks mitte halwasti, kui ta käitiswanemate seaduseelnõu wastuwõtmisega seni wiiwitaks, kui pole lähemalt selgunud selle eelnõu hüwed ja pahed. Et see natuke aega wõtab, siis pole ka midagi katki, kui riigikogu suwewaheajale minnes põllutöökoja ja käitiswanemate seaduseelnõusid esialgu seadustena weel maksma ei pane.

M.

Snowdeni eelarwe wõit.

Teisel lugemisel wastu wõetud.

Londonist, 21. mail (Trj.). Inglise alamkojas wõeti 270 häälega, 230 wastuseismisel wastu riigi eelarwe teisel lugemisel. Häältuse eel käisid ägedad waidlused, kusjuures wanameelse erakonna esitajad waidlesid wastu maaomanduste ümberhindamise ja maksude kõrgendamise wastu.

Ölitorustikud Irakist Wahemereni.

Londonist, 21. mail. (Trj.) Iraki parlament ratifitseeris lepingu Iraki õliseltsi ja walitsuse wahel. See leping näeb ette õlitorustiku ehitamise Iraki õli piirkonnast Wahemere randa. Küsimuse lahendamiseks peeti pikemat aega läbirääkimisi. Iraki walitsus nõudis, et õlitorustik peab suunduma Haifa rannasadamasse. Prantsuse kapital, mis õliseltsist osa wõtab, nõudis aga, et õli juhitaks torustikuga Tripolisse, Prantsuse mandaadipiirkonda. Lahendus saawutati sel kujul, et suur õlitorustik jaguneb Haditha juures kaheks haruks, millest üks suundub Haifasse ja teine Tripolisse. Nende torustikkude ehitus wiidakse lõpule 1935. aastani.

Memorandum Ingeri küsimuses.

Soome üliõpilaskondade liidu algatus.

Soome üliõpilaskondade liit on saatnud kõigile rahwuswahelisse üliõpilaskondade liitu kuuluwatele üliõpilaskondadele pikema memorandumi Ingeri küsimuses. See memorandum on saabunud ka Eesti üliõpilaskonnale.

Memorandumis antakse lühidane informatsioon Ingeri kultuurautonoomia häwitamisest Nõukogude Wenemaal sellega, et suur osa ingerlasi on nende kodukohtadest ära aetud. Märgitakse samuti ära, et 150.000 ingerlasele, kes elatwad Leningradi ümbruskonnas, on wenelased 14. okt. 1920. a. Tartu rahulepinguga lubanud kultuurautonoomia. Soome üliõpilaskondade liit, kes on kogu Soome üliõpilasnoorsoo arwamise esitaja, paratamatult peab tundma huwi sarnase kultuurihäwituse küsimuse wastu. Kultuurijuse nimel palutakse tähelepanu juhtida olukorrale, mis walitseb wähemusrahwuste suhtes Nõukogude Wenemaal ja soowitakse teada üliõpilaskondade seisukohti nimetatud küsimuses.

Teatawasti wõttis Tartu üliõpilaskonna esindus wastu tagasihoidliku resolutsioomi Ingeri küsimuses, milles awaldatakse sooja ühistunnet Soome hõimuorganisatsioonide püüetele meie ühiste hõimude seisukorra kergendamiseks ja loodetakse neile püüetele edu.

Rattawargad liikwel.

Mõni aeg tagasi tuli Wiljandis ette rohkesti jalgrattawargusi. Wiimasel ajal Wiljandis enam ei warastatud, waid warastati maal. Nüüd pandi esmaspäewal Mustla alewis toime jalgrattawargus, mispeale tatabati 3 wargasalka kuuluwat noormeest. Kell 12 päewa warastati Mustla alewis põllumeeste seltsi äri eest Hermann Mängeli ratas. Samal ajal nähti läheduses liikumas kolme kahtlast noormeest. Kaht neist tabas teel keegi K. Koik. Peale sõneluse tabaja ja meeste wahel pistis üks meestest jooksu. Teine, Joh. Raestik, 20 a. wana, tabati. Kaaslasteks olnud temal Ewald Laks ja Rudolf Põld, 21 a. wana. Nad olkkat ka warem warguši toime pannud.

Õhukest, täiesti walget, üheltpoolt siledat pakkimise paberit

Sulfiiti

soovitame suurel ja wäiksel viisil, palli, kilo ja poogna viisi

„Postimehe“ raamatukpls.

Tartus, Suurturg 16.

Karskusliidu teadaanne.

Karskusliidu loterii piletite läbimüük oli 21. skp. 96,5 protsenti. Wabariigi walitsuse otsusega on loterii lõppploosimine 7. juunil s. a. kell 3 p. Tartus, „Vanemuise“ suures saalis. Miljon iga pileti eest, kui sel tähtpäeval ei loosita.

Karskusliit, Tartus.

Igaweses ringis.

Prantsusmaa põllumajanduse kaitse tagajärjeks — kaitsetarwidus tööstusele.

Maailma majanduskriis on ka Prantsusmaa põllumajandust tabanud. Nagu mujal, nõnda on ka Prantsusmaal põllumajanduse saaduste hinnad kuni mõõdunud aastani palju langenud ja sellega põllumajandusele suuri raskusi sünnitanud. Mõte ainult nisukaswatus, waid ka põllumajanduse teised alad, nagu näiteks loomakaswatus, piimamajandus jne., on hindade langusega raskustesse satunud.

Oma põllumajanduse huwide kaitseks ja seisukorra parandamiseks on walitsus haaranud kõige lihtsamast abinõust — tollikõrgendusest kinni. Nõnda on läinud aasta märtsist kuni käesolewa ajani pandud maksma mitmed tollikõrgendused. Nendest wõiks nimetada nisu ja nisujahu 60-protsendilist tollitõstmist, sealiha 100-prots. kõrgendust, kartulitolle kõrgendati kuni 250 prots., kaladel kuni 370 prots., weinidel — 53 prots. jne.

Peale selle on kondenseeritud piima, suhkru ja mitmesuguste suhkrukaupade tolle õige mõjuwalt suurendatud. Kõik need tollikõrgendused wõeti ette ainult põllumajanduse seisukorra parandamiseks.

Säärast majanduspolitikat jatkatakse täie hooga ja kindlusega ning tema eesmärgiks on Prantsusmaad toiduainete produtseerimise poolest iseseiswaks teha ja ühtlasi ka põllumajandusele tarwilist kaitset anda. Walitsuse sellesihilised sammud leidsid põllumeeste poolt wõrdlemisi üksmeelset heakskiitmist ja oodati häid tulemusi.

Tõesti on kõrgemad tollid ka tagajärgi andnud. Nõnda on Prantsusmaal paljud põllumajanduse saadused hinnas kõrgemad kui teistes Lääne-Euroopa riikides. Kui mõjuwad on need tollikõrgendused olnud, näitab juba see asjaolu, et näiteks on nisuhind läinud aasta wiimasest päewadest tõusnud 160 fr. kuni 190 fr. kw. Kuid samal ajal maksab nisu maailmaturul ainult 60 fr. kw.

Sellega on seletatav asjaolu, et Prantsusmaal on elukallidus pidewalt tõusnud, sellele waatamata, et mujal ta on langenud. Kuid kuni läinud aastani oli Prantsusmaa Euroopas siiski peaaegu kõige odawamaks maaks. Nüüd on seisukord aga otse wastupidine ja paistab, et elukallidus seal weelgi tõuseb.

Kui seisukorrale saaks waadata ainult põllumajanduse seisukohalt, siis wõiks see leida ainult heakskiitmist, sest põllumajanduse saaduste kallinemine on parandanud põllumajanduse seisukorda ja on tõstnud ka põllumeeste ostujõudu.

Kuid olukorda tuleb ka weel teiselt seisukohalt hinnata. Nimelt on elukallidus Prantsusmaa tööstusele saatuslikuks saamas, sest toiduainete kallinemine on tõstnud tööliste palkasid ja see on jälle tööstussaaduste hinnad kalliks ajanud. Nõnda on tööstusel raske maailmaturul odawate maadega wõistelda. Tagajärg on see, et wäliskaubandus wõib Prantsusmaale kahjulikuks kujuneda.

Seisukord on aga tegelikult weelgi hallwem. Olud ei kujune hädaohtlikuks mitte ainult wälisturul, waid wäliskaubad tungiwad juba siseturule. Et aga siseturult wäliskaupasid kõrwaldada, selleks on tööstusele tollikaitset tarwis. Nõnda on põllumajandusele tollide tõstmine wajalikuks teinud ka tööstuskaitse kõrwendamise.

Sellega on tekinud imelik olukord. Walitsus tahtis põllumajandust tollidega toetada, kuid need tollikõrgendused on teinud jälle wajalikuks tööstuse kaitse. Kui aga nüüd tööstustolle tõsta, siis kaob see mõju põllumajandusele, mis saadi põllumajanduse tollide tõstmisega. Nüüd on siis wähemalt see selge, et majanduslikku seisukorda ei saa parandada ainult tollide kõrgendamisega.

Kas puusöegaasi generaatorikel on tulewikku?

Selgitawad katsed käimas.

Metallitööstus Joh. Hirsch sai Prantsusmaalt puusöegaasi generaatori „Rex“. Generaator asetati tööstuse poolt weoautole ja tehti proowe. üks proowidest leidis aset kolmapäewal. Proowisõidule olid ilmunud tedeministeeriumi ja majandusministeeriumi esitajad, ülikooli põllumajand. dekaan, linna elektrijaama direktor, teede insenere j. t. Tehti proowisõit Tartust Elwani ja tagasi. Sõit läks täitsa takistusteta ja tundus nagu poleks mingit wahet bensiiniga wõrreldes. Ainuke wahe — selle maa jaoks oli ära põlenud ainult puuda osa süsi, seega 80 sendi eest kütet, kuna bensiiniga sõites oleks kulunud üle 8 krooni.

Asjatundjate arwates on tarwilik korraldada järjekindlaid katseid, et saadud andmeid wõrrelda wälismaadel kogutud andmetega. Kuna puusöegaasi generaatori küsimus lahendatud on teoreetiliselt ja praktiliselt, tuleb selgitada ainult majanduslik külg. Kui ka selles osas katsete tagajärjed on rahuldawad, siis saab neid generaatoreid juba rakendada mootorwagunitele, traktoritele, teehöövlitele, weoautodele ja teistele masinatele. Kütte oleks igal oma käest, kuna puusöe walmistamine ei sünnitaks raskusi. Eriti kättesaadaw ja odaw tuleks jõuaine põllumeestele.

Joh. Hirschi metallitööstus tahab läbiwiia mitme nädala kestel järjekindlaid proowe ja niipea kui generaatorid osutuwad tarwituskõlbulikuks ja tasuwateks, hakkaks tööstus neid walmistama, misjugune kokkulepe prantslastega olemas. Prantsusmaalt proowiks kohale saadetud generaator on tüübilt katsegeneraator, kujutades wälisosades kahe palongitaolist seadeldist, mis asetatud autojuhi kõrwale. Praktiliselt ja ilu seisukohast wälja mõnes on neid wõimalik teha wäga mitmekesiseid ja isegi nii, et nad silma ei torka, nagu nüüd. Teede- ja majandusministeerium on katsetest huwitatud.

Maskiga konn.

Edgar Wallace'i romaan. 2

„Minu wend,“ ütles tütarlaps, ja Dick Gordon oli kindel, et ta oma waba ja kerge wiisi tutwuda, wõlgnes oma nooruslikule wälimusele. Nähtawasti see oli juba tema eesõigus, et teda koheldi kui tähtsusetut poisikest. „Ma ütlesin talle, et noortele poistele ei peaks lubatama juhtida suuri autosid,“ jatkas neiu. „Kas mäletate weel hirmsat kukupõrget Norhami ristteel?“

Ray Bennett, neiu wend, kihistas. „See kõik on teie sepitsus! Et aga ainult mina ei saaks auto ligi. Isa arwab nimelt, et wõin sellega mõne surnuks sõita, ja Ella mõtleb, et saan isegi sellejuures õnnetumat surma.“

Samal silmapilgul nägi Dick meest, keda ta oli maanteel kohanud. Suur, lõtwade liigenditega, hall ja näost kõhetu, waatas ta temale, wõõrale, wastu.

„Tertwis,“ ühmatas ta lühidalt. „Onnetus, mis?“

„Ei, tänan. Mul ei olnud ainult wett ja preili —“

„Bennett,“ täiendas mees. „Ta andis teile wett? Hea siis, hüwa hommikut.“

Ta astus kõrwale, et endast Gordoni mööda lasta, kuid Dick awas seestpoolt wõrowa ja ootas, kuni Maytree maja omanik oli tulnud sisse.

„Minu nimi on Gordon,“ ütles ta. „Ma tänan teid wäga teie külalislahkuse eest.“

Wanamees noogutas ja astus nagu raslet koormat kandes maija. Ja Dick, peaaegu tusane, et ta peab nüüd minema, pöördus neiu poole.

„Teie eksite, kui pete autojuhtimist nii wäga raskeks. Kas tahaksite proowida? Ehk wõiballa teie wend?“

Tütarlaps köhkles. Kuid noor Bennett hüüdis innustunult:

„Mina proowiksin seda koguni wäga meelsasti, ma ei ole kunagi nii suurt autot juhtinud.“

Et ta seda juhtida suutis, kui selleks olt juhust, seda ta tõendas warsti. Dick ja tütarlaps nägid, kuidas sõiduk kadus nurga taha, neui sellejuures wäike korts kulmude wahel, Dick jälle innustades kõik, peale selle, et ta weel mõned minutid tohtis wiibida tema lähedal.

„Kui te siiski ei oleks lasknud tal sõita,“ ütles tütarlaps. „Poisil, kes alatasa ihkab midagi paremat, pole mingit kasu sellest, et teda lastakse juhtida nii ilusat sõidukit. Wõiballa teie ei mõista mind? Ray on wäga auahne ja unistab miljonitest. Midagi säärast peab talt röövima mõistuse.“

Samal silmapilgul wäljus majast ta isa, wanakese nägu muutus morniks, kui ta nägi neiut Dickiga wärawal seiswat.

„Teie lasete poisil autot juhtida?“ küsis ta pahuralt. „Mulle oleks olnud meeldiwam, kui te poleks lasknud seda sündida. Wäga kena teist, muidugi, härra Gordon, aga Ray puhul üsna liigne lahkus.“

„Mul on wäga kahju,“ ütles Dick wabandades, — „kuid sealt ta juba tulebki.“ Suur auto sõitis nende poole ja peatus wärawal.

„Ta on imeline!“ Ray Bennett hüppas wälja ja lasi sõidukist üle lennata pilgu, milles oli niihästi kahetsust kui imetlust. „Mu jumal, kui see ainult oleks minu oma!“

„Ta ei ole aga sinu oma,“ ütles talle wanamees wahele ja nii järsult, et Dick pidi selle üle imestama. Kuid lisandas siis kohe, nagu oma ägedust parandada tahtes: „Wõiballa kuulub sulle ühel ilusal päewal terwe autode hulk.“

Pisut piinlikult puudutatud, astus Dick ette poole, et jumalaga jätta. Seal küsis aga wana Bennett tema rõõmsaks üllatuseks: „Kas te ei tahaks jääda siia ja meiega jagada meie lihtsat lõunasööki? Siis te wõiksite samuti minu rumalale pojale selgeks teha, et waid suurt autot omada ei ole mitte alati kõige suurem rõõm.“

Dicki esimene mulje oli tütarlapse ääretu imestus. Nähtawasti näidati talle sellega üles erakorralist au, mis ka tõestus kohe niipea, kui John Bennett oli lahkunud.

„Teie olete esimene inimene, keda isa on palunud lõunale jääda, eks Ray?“ ütles tütarlaps.

Ray naeratas.

„Isa ei pea seltskonnast palju lugu, see on tõsi,“ wastas ta. „Palusin teda hiljuti, et ta nädalalõpuks siia kutsuks Philo Johnsoni, kuid ta tappis selle mõtte juba enne tema sündimist. Ja ometi on see wana filosoof tubli poiss ja meie ülemuse erasekretär. Teie ometi olete kuulnud Maitlandist?“

Dick noogutas. Marmorpalee ühe peatänawa nurgal, milles muinasjutuliselt rikas härra Maitland oli awanud oma büroo, oli Londoni luksushooneid.

„Olen wahetusametnik tema büroos,“ ütles noormees. „Ja Philo wõiks minu heaks teha wäga palju, kui ainult isa paluks ta siia. Nii aga olen küll sunnitud kogu eluaeg jääma wäikeseks ametnikuks.“

Tütarlapse käsi sulges ta suu. „On rumal papat nii laita. Sa saad niigi ühel päewal wäga, wäga rikkaks.“

Noormees pomises midagi ta käe all ja ütles siis kibestunult:

„Papa on selletagi juba proowinud iga „Kuidassaan-rikkaks“ süsteemi, mis ainu waid inimesmõistust ja waimu —“

„Noh? Ja?“ Hääl kõlas wäga karedalt ja wäriseS wihast. Keegi ei olnud märganud, mil John Bennett tuli tagasi. „Sina teed iga rõõd wastu tahtmist, mina aga — mina püüan juba kakskümmend aastat end edasi aidata. Tõsi, olen proowinud iga rumalat plaani, — kuid seda ma tegin teie pärast —“ ta peatus järsku, kui märkas Gordoni piinlikkust. „Näete nüüd, kuidas see kõik läheb: Palume teid lõunastama, ja hakkame teie ees pesema musta pesu,“ ütles ta kahetsedes.

Ta wõttis Dickil käest kinni ja wiis ta mööda aiateed ja läbi õitswate roosside elamu poole.

„Ma ei tea, miks ma palusin teil jääda, noormees,“ ütles ta. „Wõiballa loomusunnil, wõiballa ka halwast südametunnistusest. Ma ei wõimalda oma maja noorrahwal just wäga palju seltskonda, mida neil õieti peaks olema, ega ole ka ise neile hea seltsiline. Kuid on siiski liiga rumal ja lubamatu, et pidite pealt kuulma perekonnatüli, nagu seda meil pole olnud enam aastate kestel.“

Oli näha, et wanamees juhtumit südamest kahetses. Ta hääl ja esinemiswiis oli haritud inimese oma. Dick oleks tahtnud meelsasti teada, mis elukutset ta pidas.

Söögilaual istus Ella Dickist paremal pool. Ta kõneles wähe, ja kui ta waatas wargsi üles, siis lootis Dick endamisi, et ta tema pärast on nii kohmetu ja hajameelne. Neiu teenis laua juures ise, ja kui ta parajasti lauale tõi puuwilja, küsis wanamees:

„Palun wabandage, härra Gordon, aga ma ei saa teid pidada nii nooreks, nagu seda näite. Kui te lubate, — kui wana olete õieti?“

Dicki pani see küsimus imestama.

„Olen juba hirmus wana,“ wastas ta. „Kolmkümmend üks.“

„Kolmkümmend üks!“ hüüdis Ella üllatunult, „ja mina kõnelesin teiega, nagu oleksite laps.“

Dick pidi uuesti naeratama. „Mõelge, et olen tõeliselt laps,“ ütles ta siis tõsiselt. „Kuigi olen selle juures roimarite, waraste ja halbade iseloomude jälgija. Olen nimelt kohtu-uurija abiline.“

Wanahärra waatas kohkunult üles, ta nägu muutus nõrkamisi walgeks.

„Gordon! Richard Gordon!“ ütles ta õõnsalt. Sekundiks kohtusid mõlema mehe silmad. Selged sinised ja kahwatu-luitunud.

„Jah, nii on minu nimi, arwan, et oleme kohtunud juba kuski warem.“

Kahwatud silmad ei liigahtunud. John Bennetti nägu oli külm nagu mast.

„Mitte kutseliselt, loodetawasti,“ wastas ta, ja ta hääl kõlas sellejuures pisut wäljakutsuwalt.

Kojuteel Londonisse pingutas Dick Gordon asjata oma mälu: ta ei suutnud John Bennetti Horshamist ühendada mingi sündmusega.

Kõnelus konnadest.

Maitlandid olid wõrdlemisi lühikese aja jooksul wäikesest büroost üles kaswanud praeguse suure paleeni. Maitland oli elatanud aastais mees, patriarhaalne wäliselt ja kokkuhoidlik kõnes. Ta oli Londoni tulnud ilma igasuguse teenistuse ja waranduseta ja end üles töötanud juba enne, kui London tema olemasolust teadis.

Dick Gordon nägi spekulanti esmakordselt, kui ta toredas marmorsaalis ootas. Kaswult keskmine mees, tugewa kehahitusega, pika habemega, mis ulatus rindu, ja silmadega, mida tihedad walged kulmud warjasid peaaegu täielikult. Ta tuli raske kõnnakuga oma töötoast, kus ta peaaegu kakskümmend aastat oli töötanud oma roheliste lambawarju juures, wanake ei waadanud ei pahemale ega paremale, waid astus tõstukisse ja kadus.

„See oligi meie wana, teie olete teda kindlasti näinud juba waremini,“ küsis Ray Bennett, kes mõne silmapilgu eest oli astunud tuppa, et külastajat terwitada. „Ta on austamiswäärne wanapoiss, kuid sama kindel nagu ta tihe uks. Tema käest ei saa te raha muidu kätte, kui wahest ainult dünamiidiga. Philole ta maksab palka, mida ei juletaks pakkuda keskmiselegi sekretärile, aga Philo on liiga heasüdamline ja leplik poiss.“

(Järgneb.)

Millisteks kujunewad pühadeilmad.

Külmalaine ja jahedailma piirkond jõudnud Läänemeremaile.

Wäljawaateid heale ilmastikule kewade lõpupoolel.

Tugew soojalaine, mis möödunud nädalal lewis Wenest ja Kesk-Euroopast Läänemeremaile, on wiimastel päewadel aeglaselt taganenud idapoole. Seda nähtust põhjustas wiimasele madalrõhkkonnale järgnew kõrgerõhkkond, mis Grööni maalt ühes külmalainega liikus küresti Skandinaawia suunas. Kolmapäeval oli kõrgerõhkkond juba wallutanud Skandinaawia ja näib neil päewil lewiwat üle kogu Läänemeremaade. Ühtlasi oli külmalaine samal ajal jõudnud Läänemerele, mille tõttu isegi päewased temperatuurid Skandinaawias ulatusid 4—11 kraadini, kuna ööseti nad seal paiguti alla nulli langewad. Eriti huwitawaks kujunes ilmastiku seisukord kolmapäeval peale lõunat. Wäga järskude wahedega temperatuuri piirjoon ulatus Walgelt merelt üle Kesk-Eesti, Läänepoola ja Ida-Alpide Aadria merele. Sellest joonest läänepool walitses jahe ilm 4—16 kr. soojusega, kuna idapool püsis endiselt tugew soojus ja temperatuur ulatus 25—28 kraadini. Olgu tähendatud, et ka Eestis samal ajal walitsesid äärmiselt suured temperatuuri wahed. Nii oli Saaremaal ainult 8 kraadi, Tartus ja Ida-Eestis 25 kraadi sooja. Niisugused temperatuuri wahed soodustawad nõrkade õhumiinimumide tekkimist ja wihmasadusid. Seetõttu sadaski neljapäewa öösel laialdaselt wihma ja langes ühtlasi temperatuur ka Kesk- ja Ida-Eestis.

Millisteks kujunewad pühadeilmad?

Sellane küsimus waewab praegu suwistepühade eelpäewil igat kodanikku.

Wastus sellele küsimusele praeguste wäljawaadete järgi wõib olla wähe meeldiw. Nimelt, nagu eelpool juba tähendatud, näib Grööni kõrgerõhkkond neil päewil wallutawat kogu Läänemere piirkonna ja toob endaga jahedat õhku ja kohati wihmasadusid. Seepärast on karta, et wähemalt pühade esimesel poolel ilmad üldiselt jäätwad jahedaks, kuna teisel poolel näib algatwat uus ja aeglane soojenemine. Jahenemist ja wihmasadusid näib põhjustawat omaltpoolt weel Aadria madalrõhkkond, mis arwatawasti liigub meist lõuna ja ida poolt mööda ning soodustab jahedate põhjawoolude lewimist üle Läänemeremaade Kesk- ja Lõuna-Euroopasse.

Kuigi wäljawaated ilmastiku suhtes pole praegu head, siiski ei tohiks nad kohutada, sest kewadised halwad ilmad ei kesta tawaliselt kaua ja pealegi on lootusi nende paranemiseks juba pühade ajal, eriti Lõuna- ja Ida-Eestis.

Järgmist külmalainet wõib oodata juunis.

Praegust kõrgerõhkkondade ja madalrõhkkondade arenemist arwestades näib tõenäolik olewat, et uus külmalaine Grööni maalt ja Jäämerelt ilmub Põhja-Euroopasse juuni esimesel kolmandikul. Kas ta öökülmadega ka Eestisse ulaub wõi kui kestew saab jahe periood, seda pole wõimalik praegu kindlamalt määrata, sest tuuled, pilwitus ja sajud mõjuwad wäga suurel määral kaasa ja selguwad ise alles hiljem.

Uus tugewam ja püsiwam sooja periood

näib ilmuwat juuni keskpaigu ja teisel poolel ühes kuiwawõitu ja selgete ilmadega. Sademeid sel ajal wõiks loota ainult äikesewihmadest, mis esinewad waid paiguti ja on täiesti kohalikku laadi.

A. O.

Sebra-wöödiline mootorwagun.

Chicagos on reisijate rongide mootorwagunite esikülgi hakatud wärwima sebrale iseloomulikkude wöötidega. Sarnase kirju pildi otstarwe on see, et wagunid juba käänakutel kaugel silmapaistwad oleks ja wastusõitjaid pidurdamisele manitseks. Kokkupõrgete õnnetused olewatki selle wärwilise kaitseabinõu tarwituselewõtmise järele tunduwalt wähenenud.

Nelipühi «Postimees»

ilmub laupäeval, 23. mail värvitrükis. Tartus müügil reedel, 22. mai õhtul.

Kuulutusi pühade numbrisse

võetakse vastu täna kella 1-ni päeval.

Pärast pühi ilmub „Postimees" 27. mail. Müügil Tartus kolmanda püha õhtul. Kuulutusi sellesse numbrisse võetakse vastu ka kolmandal pühal kella 11—1 päeval.

Soome-Wene terawused.

Lahkarwamised Ingeri pärast tekitawad pinewust.

Wene lehtede asjata sõjakisa.

Helsingist, 21. mail. Nõukogude Wene saatkond teletab, et Nõukogude Wene walitsuse märgukiri 17. maist, kui ka werbaal märgukiri, mis käsitas Soome saarte ja rannakohtade kindlustamist, on saatkonna juhataja poolt ära saadetud 18. mai hommikul. Umbes tund aega pärast seda andis Soome saatkonna juhataja Moskwas wäliskomissariaati Soome walitsuse märgukirja Ingeri küsimuses. Sellega ei olewat 17. mai märgukiri Soomele ei mingisugune wastus, waid täiesti iseseisew algatus. Ingeri küsimust käsitaw märgukiri olewat Nõukogude walitsusel praegu kaalumisel. Oma seisukohta Ingeri küsimuses ei ole Nõukogude walitsus seega weel teatanud. ..

•

Nõuk. Wene wälispolitika juhi praegune wiibimine Genfis Euroopa riikide kutsel tõendab, kuiwõrd lähidalt on n. n. „kapitalistlik maailm" huwitatud oma wahekorrast Wenemaaga. Püüete juures Euroopa majanduselu terwendada ei saa mööda küsimusest, missugust osa etendab ilmamajanduses suur Wenemaa. Püüete juures läbi wiia üleilmlist wäewähendust on suure kaaluga küsimus, kas läheb nende teostamisega kaasa Wenemaa. Jne.

Oma läbikäimises wälisriikidega on pärastrewolutsiooniline Wenemaa põrganud korduwalt raskustele, mis esile kerkinud hoolimata mõlemapoolsetest püüetest leida püsiwaid wõimalusi leplikuks kõrwuelamiseks ja koostööks. Nende raskuste põhjuseks on suured lahkuminekud põhimõtetes, millele rajatud üheltpoolt nõukogude riigi, teiseltpoolt teiste riikide ühiskondlik kord. Wiimastel päewadel paneme kahetsusega tähele seesuguste raskuste kaswamist Soome ja Wenemaa wahekorras. Kuna esilekerkinud wastolude kolle on meile juba geograafiliselt lähedal, wäärib küsimus waatlust.

Soomes tekitas üle maa suurt ärewust, kui teatawaks sai, et Nõuk. Wene wõimud on asunud Leningradist põhjapool elutsewate ingerlaste sunniwiisilisele wäljasaatmisele nende koduküladest. Ajalehed teadsid jutustada ükikasju, kuidas ingerlasi hulgaliselt sunnitakse kaubawagunitesse, mis neid witwad ajumisele Põhja-Wenemaa tundrutesse; kuidas terroriseeritud külaelanikud on põgenenud metsadesse, et sellest saatusest pääseda jne. Kes tähele pannud, kuiwõrd tuliselt suhtub Soome noorema põlwe aktiiwsem osa hõimuküsimustesse, sellele ei wõimud olla üllatuseks, et teated Ingerist tekitasid elewust eriti üliõpilaskonnas. Üliõpilaskonnast sai alguse ärew liikumine, mis nõudis Ingeri sündmuste selgitamist ja sammude astumist suguwendade heaks. Noorte algatus leidis wastukõla ka laiemates ringides. Nii sündisid rahwakoosolekud, kus nõuti Soome walitsuselt wastawate sammude astumist.

Soomes nähakse Ingeri sündmustes ingerlaste rahwuslikkude õiguste rikkumist. Nõhutatakse: Nõuk. Wenemaa on Tartu rahulepingu sõlmimisel 1920. aastal annud lubaduse, et 150.000 ingerlasele, kelle elukohad on Leningradi ja Soome piiri wahelisel maa-alal, antakse kultuurautonoomia. Tõepoolest ei wõinud selles lubaduses näha midagi erakorralist, sest riik, keda igapäewases kõnes nimetame Nõukogude Wenemaaks, nimetab end ise Nõukogude Wabariikide Liiduks. Üksikwabariigid, kes liidu kujundawad, seisawad rahwuslikul alusel. Põhiseadus ütleb, et „liit on ühesõiguslikkude rahwaste" wabatahtlik ühendus, ja et isegi „igal rahwal on õigus wabalt lahkuda liidust". Ingeri suhtes ei ole selle rahwusliku autonoomia saamine teostunud. Nüüd sünnitab Soomes ärewust, kui tuleb teateid, et ingerlasi on hakatud suurel arwul laiali kandma kaugematesse Wenemaa osadesse. Satub ju seesuguse laialipillumise läbi hädaohtu lootus edaspidigi saada autonoomiat.

Need on asjaolud, mida sisaldab ka Soome märgukiri, mis Ingeri küsimuste puhul neil päewil üle anti Nõuk. Wene walitsusele. Kui arwestada, kuiwõrd laiaulatuslikuks oli Soomes paisunud rahwa mure ingerlaste saatuse pärast, on mõistetaw, miks Soome walitsus ei wõinud loobuda seda diplomaatlikku sammu astumast.

Teiselpool piiri hinnatakse neid küsimusi hoopis teiselt seisukohalt. Kuigi Nõukogude Liidu põhiseadus kõneleb eelpooltoodut üksikrahwuste õigustest ühise riigi piirides, jäätwad need küsimused täitsa warju ülemaaliste muudatuste kõrwal, mida Nõukogude wõimud püüawad praegu läbi wiia kõigi raskuste kiuste. Nii öeldakse Wenemaal, et ingerlaste wastu astutud karme samme on põhjustanud mitte tahe rikkuda rahulepingut Soomega, waid ainuüksi raskused, millele Ingerimaal põrgati põllumajanduse kollektiwiseerimisel.

Tõepoolest tuleb ka Wenemaalt mujalt teateid, et hulgaliselt sunniasumisele saadetakse talupoegi, kes tõrguwad oma eramajapidamistest loobumast ja kommunistlikkudesse kolhoosidesse astumast. Kas need surweabinõud ka teisal on tarwituselе wõetud sama rängas ulatuses, on Nõukogude wõimude saladus, ametlik ajakirjandus waikib need raskused surnuks.

Lugedes Ingeri sündmusi sel kombel oma siseasjaks, tõstab Nõuk. Wene walitsus kurja protesti, et Soome end asjasse segab. Protestid on wõtnud seda terawama kuju, et juba warem oli wahekorras teatawat pinewust ühenduses Lapua liikumisel tekkinud wahejuhtumistega. Wiimane Wene märgukiri süüdistab nüüd omaltpoolt Soomet rahulepingu rikkumises: olewat ehitatud lubamatuid baasonaluseid suurtükkidele jne. See kõlab juba kahtlustamisena sõjalistes ettewalmistustes.

Siin satume asjaolule, mis on tekitanud korduwalt wõõrastust. Nõuk. Wene ajakirjandus, mis teatawasti kannab ametlikku ilmet, heidab naaberriikidele kentsaka järjekindlusega näkku süüdistusi, nagu sepitseks need sõda Nõuk. Wenemaa wastu. Nähtawasti peetakse sisepoliitilistel põhjustel kasulikuks wenelastele järjest seinale maalida mingit wälist hädaohtu. Et neid kõmuteateid wälisriikide poolt ümber lükatakse kui naeruwäärset wäljamõeldist, ei sega Nõuk. Wene ajalehti nende lewitamist jatkamast. Wiimasel ajal on need hirmujutud jälle ilmunud wene lehtede weergudele. Kahtlustusi langeb suurel arwul muuseas Läti aadressil. Muidugi haaratakse nüüd kinni ka protestide wahetamisest Soomega ja süüdistatakse soomlasi sõjasepitsustes, mille osalised olewat ka Wenemaa teised naabrid.

Meil ei ole põhjust hakata pikalt seletama, miks wõime seesuguseid kahtlusi enda suhtes kategooriliselt ümber lükata ja ka teiste suhtes pidada täitsa alusetaks. Iga koolilapski teab, et kogu Euroopa tulewiku igatsus on praegu, et tal iialgi enam ei tuleks sõjariistu haarata. Seda sügawam on rahutahe neis maades, kelle pinda sõda laastas weel pärast seda, kui mujal Euroopas juba oli saawutatud rahu. Ei ole kahtlust, et ka Soomel on kõige otsekohesem tahe oma naabritega elada kõrwu segamata rahus ja leida lahkarwamistele lahendust, mis rahuldaks mõlemaid pooli. Sellepärast mõjub rahustawalt teade, et Soome ja Nõuk. Wene wälispolitika juhid on Genfis isiklikult kokku saanud. Loodetawasti suudetakse peatselt kõrwaldada arusaamatusi, mis on toonud kahetsetawaid terawusi mõlema riigi wahekorda. Et Soomes ka rahwas seda soowi toetab, tõendab asjaolu, et on loobutud rongikäigust Rajajoele, milles teiselpool piiri arwati nägewat waenuawaldust. — Oleks aina terwitataw, kui ka Wenemaal sel eeskujul loobutaks mõningatest miitingutest, mida on aegajalt korraldatud naaberriikide piiri ääres.

Tallinnas pikendati kaupluste lahtioleku aega.

Töörakond tegi jälle demagoogiat.

Kolmapäewaõhtusel linnawolikogu koosolekul tuli linnawalitsuse ettepanekul otsustamisele kauplemisaja muutmise ettepanek senise kl. 8—17 aasta läbi asemel 1. maist kuni 1. okt. kella 9—18 ja 1. okt. — 1. maini endiselt kl. 8—17.

Sellele ettepanekule waidlesid ägedasti wastu sotsialistid, tuues ette, et kaupluste lahtioleku aja pikendamine wõtab ära teenijatelt wõimaluse eneseharimiseks ja wähendab nende õhtust puhkeaega. Et äriteenijatele filmi teha, lõid sotsialistidele töörakondlased waidlustes kõwasti kaasa. Sellel oli aga tugew demagoogia maik juures. Pealtkuulajatel jäi mulje, et töörakond waidleb linnawalitsuse ettepanekule wastu ainult moepärast, et wõretagusele publikule, kuhu oli kogunud palju äriteenijaid asja arutamist pealt kuulama, näidata, nagu oleks nemad tõesti äriteenijate huwide kaitsjad. Kui tuli aga küsimus hääletamisele, kadusid töörakondlased ükshaawal saalist. Sotside ridadest hüüti neile järele: nii on need töörakondlased!

Hääletamisel wõeti wastu linnawalitsuse ettepanek, millega äride lahtioleku aega pikendati 1 tunni wõrra. Selle asemel awatakse ärid hommikul 1 tunni wõrra hiljem, nii et lahtioleku aeg selle tõttu ei pikene. Waidlused selle küsimuse ümber kestsid üle 3 tunni.

Edasi wõeti wastu otsus, millega muudetakse senist määrust kauplemiskeelu kohta pühadel ja puhkepäewadel. Uue määruse põhjal wõiwad trahterid, toiduainetekauplused, lilleärid ja ajakirjanduse kioskid kaubelda ka 1. jaanuaril, wabariigi aastapäewal, palwepäewal, suurel reedel, 1. mail ja 1. suwiste pühal. Seni makswa määruse põhjal oli kauplemine neil päewil keelatud.

Streigirahutused Poolas.

Werine kokkupõrge Dombrowos.

Warssawist, 21. mail (Trj.). Streik Dombrowa söepiirkonnas on wiinud tõsiste rahutusteni. Kesknädalal tegid streikijad katset wägiwaldselt wallutada kaewanduse hooneid. Sealjuures sündis werine kokkupõrge politsei ja streikijate wahel. Politsei oli sunnitud märatsejate peale tuld awama, kusjuures sai 4 töölist surma ja suurem hulk haawata, neist seitse raskesti. Rahutused söepiirkondades kestawad edasi.

Saksamaal puhkemas suurstreigid.

Berliinist, 21. mail (Trj.). Läbirääkimised tööandjate ja tööliste wahel Saksimaa metallitööstuse piirkonnas on nurjunud. Töölised keeldusid arutamast töösturite ettepanekut palkade wähendamises 20 protsl. wõrra. On karta, et Saksimaal algab 200.000 metallitöölist streikl. 8000 töölist on praegu juba streikimas. Töösturid omalt poolt on tööaega wähendanud minimaalsuseni; 25 protsl. töölistest töötab praegu ainult 24 tundi nädalas.

Seisukord Saksi söetööstuses teeb seda enam muret, et selle aasta algusest on palkade kärpimine päewakorras 70 protsl. Saksa suurtööstustes. Eriti tõsine on seisukord Ruhri tööstuspiirkonnas, kus ähwardab puhkeda 300.000 söetöölise streik.

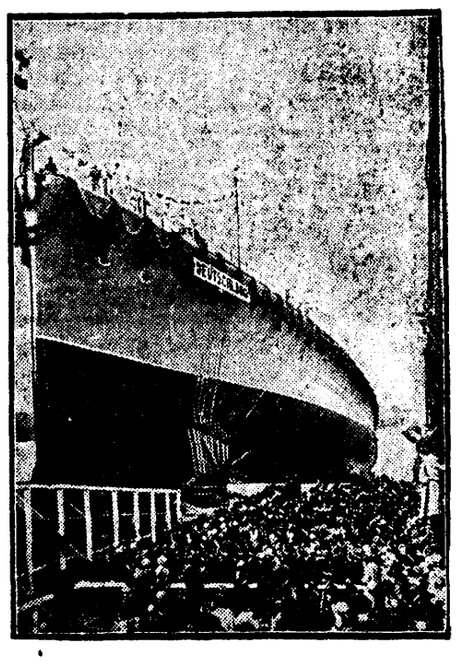

„Deutschland" jookseb wett.

Nagu eile teatasime, libises Saksa uus soomusristleja „Deutschland" ristimistalitusel trosside purunemise tõttu ootamatult wette, nõnda et persident Hindenburg laewale tema nime wette järele pidi hüüdma. Meie pildil uus soomusristleja ristimiselt „kadudes".

Uus kriis Belgias.

Walitsus püsis ainult päewa.

Brüsselist, 21. mail (Trj.). Belgia walitsuse kriis, mida peeti kabineti ümberkujundamisega lahendatuks, on uuesti esile kerkinud. Kesknädalal lahkus ametist postiminister Forthomme. Uue kriisi põhjuseks on wabameelse erakonna rahulolematus ümberkujundatud walitsuse koosseisuga.

Tellige ja ostke

naiste ja meeste valmisrilded

ainult kõige suuremast Eesti riide ja valmisriiete kauplusest

Karl Abel Tartus, Kaubahoov 8.

„Wäitesele kontsessioonile" aiutine tegewusluba.

Teatawasti saabus mõni päew tagasi Tallinna Saksa firma Siemens-Schuckerti direktor Wallen, et läbi rääkida walitsusega Narwa kõse wäikese kontsessiooni asjus. Direktor Wallenil oli selles asjas pikemaid kõnelusi nii majandus- kui ka wälisministriga ja riigiwanemaga. Ta tahtis kindlat wastust selle kohta, missugusele seisukohale ajub walitsus wäikese kontsessiooni asjus ja kas lubatakse Wirumaa elektriseltsil edasi töötada wõi mitte. See küsimus wõeti wabariigi walitsuse wiimasel koosolekul arutusele. Tema lahendamisel oli walitsus asetatud raske probleemi ette, kuna Standard Industrial Trustile anti 6-kuuline optsioon ja trusti esitaja on selle wastu wõtnud ning siin juba koha peal uurimas käinud, siis ei saa wäikese kontsessiooni küsimust enne lõplikult otsustada, kui Standard Industrial Trustile antud optsiooni tähtaeg möödas on. Teisest küljest ei taheta Siemens-Schuckerti firmale, kes Narwa kõse jõujaama ehitamisse juba üle 2 milj. krooni paigutanud, ära öelda. Et küsimusest üle saada, otsustati Wirumaa Elektriseltsile anda ajutine tegewusluba, kuni selgub optsiooni küsimus. Wirumaa Elektriseltsil lubatakse „Kiwiõlile" endiselt woolu anda. Juhtumisel, kui inglaste suurest kontsessioonist asja saab, siis tuleb saksa firmal inglastega ise kokku leppida. Muidugi ei keela selle kõkkuleppe saawutamisele walitsus oma kaasabi. Kui aga suurest kontsessioonist midagi wälja ei tule, siis alustatakse saksa firmaga läbirääkimisi juba lõplikumal ja kindlamal kujul.

Riigiasutuste majateenijate seisukorda parandatakse.

Endise walitsuse ajal raskenes riigi majateenijate seisukord. Nimelt kustutati riigiametnikkude nimekirjast riigiasutuste majateenijad, mille tõttu nad jäid ilma teenistuswanuse tasust ja arstiabist. Et riigiasutuste majateenijate seisukorda parandada, wõttis praegune walitsus selle küsimuse rewideerimisele ja otsustas nad uuesti riigitööliste alalisse koosseisu wõtta. Sellega saaksid nad endiselt edasi riigiteenistuse wanusetasu kui ka seaduses ette nähtud arstiabi.

Tartu waleprofessorid tabatud.

Tallinnas tabati kaks Tartu wargapoissi Bernhard Proosat, 25 a. wana, ja Karl Sattikult, 19 a. wana. Need on juba warem mitmel korral käinud Tallinnas „gastroleerimas". Nad astusid harilikult ärisse sisse, lasksid endale näidata mitmesugust kaupa, eriti triikpärke, ja kauplemise ajal poetasid kauba oma palitu woodri wahele ning kadusid. Need wargapoisid on samad, kes möödunud aastal tegutsesid Tartus waleprofessoritena, tellides Saksamaa firmadelt mitmesuguseid ülikooli õppeabinõusid Tartu professorite nime all. Kui kauba tellijad arweid ei tasunud, pöördusid firmad Tartu ülikooli poole kaebusega, et miks ülikooli professorid ei tasu ära tellitud kauba eest. Siis selguski, et professorid ei olnud üldse mingisugust kaupa tellinud.

Talumajandusnõuande büroo nõukogu koosolek

peeti Tallinnas büroo ruumes 20. mail. Päewakorras olid möödunud aasta aruanded, käesolewa aasta kawatsused ja eelarwe j.t. Üldiselt wõidi aruannetes ütelda, et möödunud aasta, mis põllumehele majanduslikult wäga raske oli, ka talumajandusnõuande alal mitmeti kriitiline on olnud, kuid siiski on ta siin rahuldawalt möödunud.

Aruanded wõeti wastu, samuti kawatsused ja eelarwe wäikeste muudatustega.

Wäätwligaas mürgitas naistöölise.

Eile kell 11 juhtus Tallinna Põhja Puupapiwabrikus õnnetus. Nimelt sai naistöline Leena Ehrmann, 64 a. wana, raske wäätwligaasi mürgituse tagajärjel surma. Puugaasi keedetakse wäätwlisegus ja juhitakse siis keedetud segu torude kaudu pesemisruumi, kus temale pumpadest peale pumbatakse wesi, mis gaasist wälja uhub wäätwligaasi. Eile olid aga weepumbad parajasti rikkes ja tselluloosi mass, mis oli juhitud pesemisruumi, jäi kuiwale. Naistöline Leena Ehrmann tahtis pesemisruumist läbi minna. Sinna sisse astudes wõttis wäätwligaas temalt mõistuse, mille järele ta maha kukkus ja suri. Kui juhtumist märgati, awati tööliste poolt aknad ja uksed ning pandi uuesti pumbad töötama, millega ruumid gaasist puhtaks said ja laipa wõimalik oli wälja tuua.

ÜENÜ loteriipiletid on kõik punktidega?

Iga piletiga wõib wõita kuus korda.

Peale Tartus Laakmani trükikojas ettetulnud wäikese arusaamatuse loteriipiletitega, kus loteriipiletite trükkimisel trükikoja tööliste poolt kinnistele piletitele asetati „saladuslik" punkt, mis aga loterii korraldajatele ja politsei ei meeldinud ja mille eest märkijad juba wastutusele wõetud.

Järelepärimisele, kas ka Ülemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse keskjuhatuse (ÜENÜ) loteriipiletitel mõni punkt, millega wõita wõib, teatatakse korraldajate poolt, et seal kõik piletid ühesuguste punktidega ja nähtawate numbritega, nii et seal iga pilet wõita wõib ja weel 6 korda, kui enne 23. maid pilet omandatud ehk pileti all serwas olewa kupongi hiljemalt 23. maiks ÜENÜ keskjuhatusele Tallinna, Lossiplats 4 ära saadate.

Südame ülekoormamine sünnib terwise arwel.

Igapäewane koffeiini tarwitamine koormab südant. Seepärast tarwitage ainult koffeiinita ja kahjutut

HAG-KOHWI

Poola-Saksa wahekord, koridor ja Danzig.

Poola praegune majanduslik, sotsiaalne ja sisepoliitiline olukord.

Jutuajamine prof. A. Lednickiga.

Enne oma ärasõitu Eestist andis Eestit külastanud poola politikategelane ja prof. Aleksander Lednicki meie lehe esindajale jutuajamise, milles puudutas praegusaja Poola üldist olukorda ja wälispoliitilisi probleeme.

Praegu tehakse Saksamaa poolt jällegi juttu Saksamaa idapiiride rewideerimisest. Seepärast jutt algas kohe

Poola koridori ja Danzigi

küsimusega. Prof. Lednicki selletas, et Saksamaa poolt on Poola koridori küsimust kogu maailmale walesti walgustatud. Asjaolu, et Ida-Preisimaa on muust Saksamaast eraldatud Poola koridoriga, ei tee sugugi Preisimaale takistusi ühenduse mõttes, kuna mõnikümmend minutit sõitu läbi Poola koridori pole mingi takistus. Muidugi on psühholoogiline moment selle kõige juures kaaluwam, kuid Saksamaa kibedusele ei ole põhjuseks niiwõrt Poola koridor ,kuiwõrt ilmasõja tagajärjed. Poola seisukohast peame küsima, mis põhjusel peaksime andma Saksamaale maaalad, kus elanikkonnast 85 protsent on poolakad? Elame uuel ajal ja nüüd igale rahwale peab kuuluma ta õigus.

Majanduslik moment. On tõsi, et Preisimaa kannatab, kuid Poolamaa kannatab ka. Ja Poolamaa on suurem Ida-Preisimaast. Kui kaks naabrit kannatawad ühesugusid raskusi, siis mis oleks loomulikum, kui et nad üheskoos otsiksid wäljapääsu sellest. Ida-Preisimaa asub suurte wecteede juures ja tal oleks hõlbus arendada kaubawahetust oma naabritega. Oleks loomulik, kui Ida-Preisimaa astuks tihedasse majanduslikku wahekorda Poolaga, Leeduga ja osalt ka Lätiga, selle asemel, et püüda olla wahekorras näit. mõne kauge Müncheniga.

Gdynia.

Sakslaste poolt hädaldatakse, et Poolamaa ehitab Gdyniat selleks, et Danzigi wälja suretada. Danzigi küsimuses on Poola poolt palju põhjusi, kuid jatkub sellestki, mille tõi hiljuti wahekordade illustreerimiseks esile „Journal de Genève'i" toimetaja W. Martin. 1922. a. tegid Danzigi wõimud poolakatele Danzigi sadama kasutamises takistusi. Seekordne Danzigi senati president, praegune Berliini linnapea, ütles siis poolakatele: „Miks on teile tarwis Danzigit, teil on ju Gdynia". Mingisugust Gdyniat korraliku sadama mõttes tol korral weel polnud, kuid nüüd kui Poolal on oma Gdynia, nüüd kurdawad sakslased konkurentsi pärast.

Olgu weel toodud ette, et Poola kaubawahetus ka Danzigi kaudu on aastate jooksul muutunud mitmekordseks. Mõlemaist neist sadamaist kokku ei jatku Poolale. Kui edaspidi majanduslik wahekord Saksamaa ja Poola wahel paraneb, siis saawad Poola ekspordiga tööd weel teisedki Saksa sadamad. 30 miljoni elanikuga Poola on ju suur maa.

Poola tänapäewast

rääkis prof. Lednicki, et majanduslik seisukord on nüüd, nagu igalpool mujalgi, raske. Annab tunda suur rahapuudus. Kuid et Poola on põllumajanduslik riik, siis need raskused pole nii ähwardawad kui wast tööstusmaades. Talupojale on raha tarwis maksude maksmiseks ja kultuuriliste tarwete rahuldamiseks. Kuid eluülalpidamine ei tee raskusi. Poola keskmisel inimesel on kõht täis ja see on alus meie rahule. Tööta töölisi oli möödunud hooajal 300.000, kuid see pole suur protsent.

Millised on lootused majanduselu paranemiseks? Kõige pealt — uue kapitali juurewoolus. On tehtud nagu Eestiski ja mõnel teisel maal tikutrussi laen ja weel wälislaen raudteede ehitamiseks. Mõlemad laenud toowad kaasa krediidi suurenemise rahwuswahelisel turul, mis loob häid eeldusi wäliskaubandusele ja suurendawad ostuwõimet siseriigis. Üldse mõjub terwendawalt nagu wärske weri majanduse soontes. Ta kergendab produktihindade standardiseerumist, kergendab eksporti ja reguleerib tööstuse walmistuskwantumit. Aitab kaasa olukorra paranemiseks ja stabiliseerimiseks. Wõimaldab ka rahwa kultuurinõuete rahuldamist.

Sotsiaalalal

pole meil suuri probleeme, kuna Poola sotsiaalseadusandluses on kõige ettejõudnumaid Euroopas. Tuleb ainult karta, et sellega ei mindaks liiale. Agraarreformi teostatakse järkjärgult ja kuna praegune majanduskriis õige terawalt rõhub just suurmaapidamrisi, siis maareformi läbiwiimine on kaotanud igasuguse terawuse. Suurmaaomanikud ise püüawad partselleerida oma maid ja maade wõõrandamine nendelt ei kutsu esile kibedust nende hulgas.

Sisepolitiilises elus

on praegu päewakorral kaks tähtsat küsimust. Nimelt põhiseaduse muutmine, mis juba walminud seimi komisjonis, millega lahendatakse uued riigiwalitsemise põhiprobleemid. Presidendile tahetakse anda suuremaid õigusi kui seni.

Teine küsimus on — ühtlase omawalitsuse loomine. Poolas on praegu nelja tüüpi omawalitsusi, mis pärandunud maa endistelt walitsejatelt. Nüüd tahetakse luua ühtlust nendesse süsteemidesse. Enamus pooldab suuremat walda, mitte külaomawalitsusi, nagu see on maksew endistes Saksale allunud maades. Kõige otstarbekohasemaks peetakse waldu, kus 3—5000 elanikku. Prof. Lednicki ise on waldade liidu president. Waldade liidu kongressidest wõtwat osa kuni 2000 saadikut.

Wäga tähtsal kohal on Poolas ka teede küsimused. On maakohti, kus üldse puuduwad korralikud maanteed. Kuid mida kaugemale läänepoole, seda parem on olukord maanteede suhtes. Raudteede wõrk tahab täiendamist ja sisewecteed korraldamist. Wecteed on paiguti oma algelises olukorras. Teeolude parandamine nõuab wäga suurt tööd. Samuti on ehitusküsimus wäga teraw. On tarwis suurel määral püstitada ehitisi walitsus- ja omawalitsusasutistele, mis on eriti raske, kui maa kannatab majanduskriisi all.

*

Prof. Lednicki saabus Tallinna Helsingist. Suure soojusega rääkis ta, et ta käinud Soomes külastamas oma wanu sõpru, kellega saatus wiinud teda kokku sündmusrikkal 1917. aastal. Soome kawatses kuulutada ennast iseseiswaks ja seda iseseiswuse wäljakuulutamist pealtwaatama palunud teda praegune Soome president Svinhufwud. Nii elanud ta kaasa selle hulljulge sündmuse — Soome iseseiswuse wäljakuulutamise, ajal, mil kogu Helsingi oli täis waenulisi wene rewolutsioonilisi wägesid. Nüüd üle hulga aja olnud kokkusaamine soome wanade politikategelastega wäga liigutaw.

Õpilaste ettewalmistus.

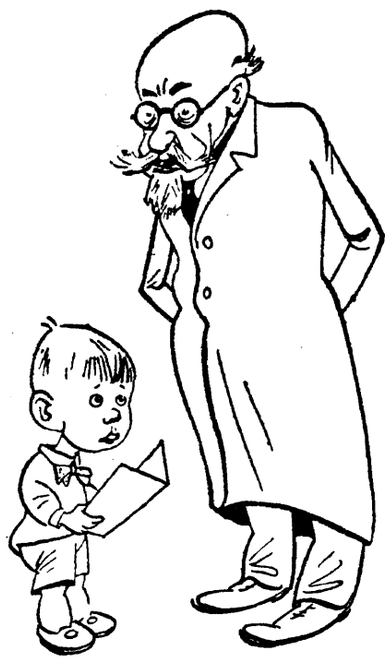

Niisuguste nõrkade teadmistega olete kooli sisse astunud, — kus te, noormees, õieti oma hariduse olete saanud.

Uusi haritud sooharisaid.

Rohumaade korrastuskküsimuste alal üldse, eriti aga weel soomaal, on meie põllumehed wäheste teadmistega. Wastawate teadmiste ja oskuste lewimine põllumeeste keskel ja põllumeeste pere rikastumine teadlikkude põllumeeste-sooharijate poolest on terwitatav ja hädawajalik. Head wõimalused eelpuudutatud teadmiste ja oskuste omandamiseks on noortel tulewastel põllumeestel Tooma sooharimiskoolis, kus peale üldisie põllumajanduslikkude teadmiste ja oskuste — nagu põlluwiljakaswatus, loomakaswatus jne., weel eriliste rõhku pannakse soo- ja rohumaade kultuuri küsimustele. Ka käesolewal kewadel on Tooma sooharimiskool meie haritud põllumeeste-sooharijate peret rikastanud, wälja lastes kooli lõpetajatena 2. lennu õpilasi. Kooli lõpetajid 13 õpilast: Arnold Aednik Kaareperest, Wassili Auwäärt Kuiwastest, Ilmar Kalaus Awinurmest, Endel Karelson Kongotalt, Eduard Koik Jänedalt, Elmar Kulm Sallast, Willem Leichter Laiuselt, Jakob Lepik Kaagwerest, Aadam Määrits Rõngust, Jakob Paarman Taeblast, Karl Schlukum Voorust, Konstantin Tiks Kadrinast ja Hans Wels Laiuselt.

„Veronika" seep on kõige parem!!

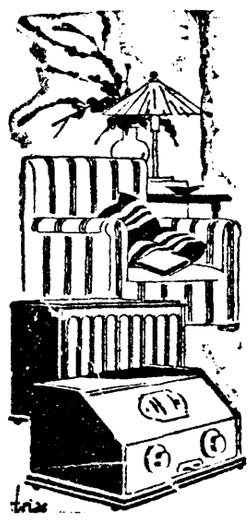

Nagu „PHILIPS" kuulutusest juba lugenud olete, tahame lgp. ostjaskonnale erilist pühaderõõmu valmistada sellega, et

ostame „Philips" raadioaparaadi müügi korral hea hinnaga vana aparaadi tagasi.

K-m. Venn. Prüüs

Kaubahoov 20/21, telefon 12-92.

SUUR SAADETIS VARSKEID ANOODPATAREISID KOHALE JÕUDNUD.

Polaarjää uus ohwer.

Uurija dr. Wegeneri laip leiti Grööni sisemaal igawesest jääst.

Berliinist, 21. mail. (Trj.) Grööni maalt tulewad teated, et nüüd on selgunud polaaruurija dr. Wegeneri saatus. Dr. Wegener leiti surnult Grööni sisemaal igawesest jääst. Leiukoht asub 189 km rannast eemal.

Surm on dr. Wegeneri nähtawasti tabanud, kui ta koos teejuhi eskimaga oli teel randa, et tuua toidu aineid oma kaaslastele; kolmele eurooplasele ja eskimodele, kes jäid sisemaal asukohasse laagrisse. Wegener oli poole oma teekonnast teostanud, ja siis nähtawasti une peal ära külmanud. Tema keha leiti täitsa riietatult ja magamise-kotti õmmelduna. See lubab oletada, et eskimo Rasmus, kes teda saatis, on Wegeneri surma üle elanud. Laibal ei leitud haiguse ega kannatuse tundemärke — tõendus, et polaaruurija külmus Rasmus oli nähtawasti edasi minnes kaasa wõtnud ka dr. Wegeneri taskuraamatu, milles olid märkused teadusliikudest waatlustest. Taskuraamatut ei leitud laiba juurest. Seda enam on nüüd põhjust otsida eskimot, kuna tema juures peaks leiduma wärtuslikke märkmeid Wegeneri töö tagajärgedest.

Dr. Wegeneri põrm maeti leiukohas ja hauale püstitati ajutine mälestusmärk. Laiba leidjaks oli päästeekspeditsioon, kes kõige pealt Grööni sisemaalt üles leidis kolm eurooplast doktorid Koppi, Petersi ja Ernstlingi, kes olid Wegeneriga kaasas. Nende laagri leidmise järele asus ekspeditsioon teele ranna poole Wegeneri kelgu jälgedel. Mõned päewad tagasi leiti dr. Wegeneri suusad. Eskimo Rasmuse suusa jälgede järele jõudsid otsijad paigani, mis asus 171 km rannast ja kus nähtawasti oli püstitatud rändajate telk 15 km kaugemal leiti paik, kus oli peatunud koerakelk; siis kadusid jäljed ja otsijatele tegi suuri raskusi neid uuesti leida. Lõpuks aga siiski õnnestus Wegeneri laipa üleskleida. Rasmuse leidmiseks puuduwad aga esialul igasugused jäljed.

Hukkunud dr. Wegener
ühes ekspeditsiooni kaaslase prof. Georgiga (paremal).

Wegeneri kaaslased jõudsid pärast raskest teekonda üle lume ja jää randa tagasi. Seniste andmete järgi otsustades on Wegeneri ekspeditsioon andnud suure wäärtusega teaduslikke uurimusi.

„Postimehe" lugejad

on alati kõige uuematest sündmustest informeeritud.

48 tunni pärast selgub,

kes on võitnud Ü. E. N. Ü. II. eelloosimisel peavõidu. Rutake kupongide saatmisega.

Konstitutsiooniline käitis.

Pilk tööõiguse arengusse enne ja pärast ilmasõda.

Käitisnõukogude tekkimine ja nende ajaloolised eelkäijad.

Käitisnõukogude seaduseelnõu, mille sisuga lugejad üldjoontes juba tuttawad, juure lisatud seletuskirjast loeme muu seas:

„Kuni käitises walitses absoluutstlik printsiip, oli seal ainult üks tahteawaldaw tegur, nimelt tööandja oma, kelle soowe täitsid töötajad, ilma et nad olekiid olnud omawahel mingisuguses õiguslikus wahekorras, järelikult kui singuli. Nende õiguslik wahekord piirdus ainult oma tööandjatega, kuna üksteisega neil ei olnud mingit tahte wõi seaduse teel loodud õiguslist sidet.

Tööõiguse arenemisega on kadunud absolutistlik printsiip, ja tema asemele on toodud käitisesse konstitutsioonaalne printsiip. Selle tagajärjeks oli tööandja körwal teise tahteawaldawa teguri tekkimine. Selle teguri alalhoidmiseks ja arendamiseks tuli luua töötajatest õiguslik üksus."

Alla kriipsutades töötajaskonna õiguslist seisukorda tähendab seletuskiri:

„See ei ole mitte wabatahtlik, waid seaduse poolt ettekirjutatud ühendus, mis tugeneb mitte era-, waid awaliõiguslisele alusele, kuna tema liikmed ei ole liikmed omal tahtmisel, waid kuuluwuse tõttu ühte ning samasse sotsiaalsesse liitu, ühte ning samasse käitisesse wõi ettewõttesse."

Nendes ridades on moodsa tööõiguse põhimõtted kahtlemata õiget äratähendamist leidnud. Seaduseelnõu ise tahab olla krooniks tööõiguse n. öelda wiimase sõna teostamisel meie riigis.

Töötajaskonna sissetung käitise walitsemisesse on meil laiemate hulkade juures wäga lähedalt seotud mälestustega Wene rewolutsiooni aegadest. See asjaolu ühenduses karikatuurilisuseni minewate liialdustega, millele rewolutsiooni ohjeldamatus waba woli andis, wõib kergesti warju jätta tööõiguse tõelise arengu, selle ühiskondlise ja majanduslise tähtsuse ning wäärtuse.

Teiseks segawaks asjaoluks osutub mitte küllalt täpsa wahe tegemise kahe asja wahel: omandusõigus ja walitsemise õigus. Esimene on jäänud selleks mis ta on ega pole kusagil kultuurmaades tööõiguse areng kaasa toonud omandusõiguse eitamist. Kui waated on muutunud, siis mitte selles suhtes, waid selles, — mis puutub käitise majanduslise tähtsusesse ja selle alalhoidmisesse ning arendamisesse.

Kui end wabastame segawatest assotsiatsioonidest ja heidame pilgu ajalukku, siis näeme warsti, et moodsa tööõiguse esimesed jäljed, ühtlasi ka kawatsetud „käitisnõukogude" prototüübid on juba ligemale 100 aastat wanad.

Konstitutsioonilise käitise mõte tärkas Saksamaal 1848. aasta rewolutsiooni päewil, mil Frankfurdi parlamendi majanduskomisjonile esitati ettepanek teha kohustusliseks wabrikukomisjonide asutamine. Need komisjonid, mille koosseisu pidid kuuluma tööliste wanemate ja wabriku omanikkude esitajad, ülesandeks oli tülide lahendamine tööliste ja töötajate wahel, wabriku korra wäljatöötamine, selle alalhoidmine ja ka wabriku esitamine tööliskodades.

Kuid kõnelused ununesid warsti ja ka tegelik elu ei näidanud kaua aja jooksul, et Frankfurdis esiletoodud ideed laiemat wastukaja oleksid leidnud, wäljaarwatud üksikud erandid. Kuni 1890. aastani, mida wõib lugeda Saksa sotsiaalseadusandluse ajajärgu alguseks, oli wabal algatusel loodud wabrikukomisjonide arw ainult umbes 40. Sellest ajast peale kaswab nende arw aga pidewalt ja kiirelt, kusjuures komisjonide mõte leidis sissepääsu isegi nii suurtesse awaliõigusliistesse käitistesse, nagu Preisi riigiraudteede walitsus (1892. a.).

Noore keisri Wilhelm 2. walitsuse alul wastuwõetud tööliste kaitseseadus ei teinud tööliste komisjonide asutamist küll mitte kohustuslikuks, kuid mitmesuguste määruste kaudu oli komisjonide ellukutsumiseks siiski kaudselt tõuget antud, sest seaduse eeskirjade täitmine osutus praktiliselt kergemaks neis ettewõtetes, kus sarnased komisjonid olemas.

Tööliste komisjonide praktika rahuldas walitsuse ringkondi niiwõrt, et tarwilikuks peeti mõtet edasi arendada ja isegi süwendada. Nii näeme juba 1900. aastal Bayeris esimesi sunduslikke tööliskomisjone, nimelt mäetööstuses. Mõni aasta hiljem järgnes sellele eeskujule Preisimaa, tehes seadusandlisel teel tööliskomisjonide asutamise kohustuslikuks kõikides kaewandustes, kus tööliste arw tõuseb üle 100. Arwesse wõttes sunduslikku iseloomu, on huwitaw waadelda, misfugused ülesanded seab seadus tööliskomisjonidele mäekaewandustes. Kaewandustööliste komisjonid pidid: hoolitsema hea wahekorra alalhoidmise eest tööliskonna ja töötajate wahel, wastu wõtma töölistelt ettepanekuid, soowiawaldusi ja kaebusi ettewõttes walitsewa korra ja tööolude ning hoolekande asutiste kohta, ja neid ühes oma arwamisega esitama kaewanduste oman.; lõpuks oli tal oma sõna (mõnes punktis isegi otsustaw) öelda töökorra ja hoolekande asutuste walitsemise kohta. Tuleb tähendada, et kohustusliikuse resp. awaliõiguslise iseloomu andmise tööliskomisjonidele laenas Saksamaa oma naabrilt — Austrialt, kus juba läinud sajandi 90-aastate alul suurejooneliseid kawad üles kerkisid, mis ainult töötajate energilise wastuseismise tõttu täiel määral makswusele ei pääsenud. Mäetööstuses sündis see ja juba 1896. aastal tehti Austrias kohustuslikuks tööliskomisjonide asutamine kaewandustes.

Wõrdlemisi laiapiiriliste wolitustega warustatud seadusliikude tööliskomisjonide olemasolu majandusliselt nii tähtsal alal nagu kaewandustööstus, pidi paratamata mõju awaldama. Sellele waadati tööliskonnas kui eesmärgile, mida tuleb püüda saawutada ka teistel aladel.

Soodsa juhuse pakkus maailmasõja ajal Saksa riigipäewale esitatud „isamaalise abiteenistuse" seaduseelnõu. Walitsus, kes selle seduse elluwiimiseks omale nõudis laialisi wolitusi, oli sunnitud nende eest maksma ametiühisuste poolt nõutud hinda, milles, muu seas öeldud, ta ise tahtis näha teatawat tasakaalu tegurit, weel rohkem aga tööliskonna õhutust sõjamaterjalide walmistamisel, millest kibedat puudust tunti. Nii tehti 5. dets. 1916. a. seadusega Saksa riigis sunduslikuks tööliste komisjonide asutamine kõikides riigikaitse teenistusesse rakendatud ettewõtetes, kus tööliste arw wähemalt 50, ja ametnikkude komisjonid neis ettewõtetes, kus ametnikkude arw tõuseb üle 50.

Sarnase seadusandluse olemasolu juures tabas Saksa riiki 1918. a. rewolutsioon. Wenemaa eeskujul algas wabrikute wallutamine tööliste poolt ja rewolutsiooniliste „käitisnõukogude" asutamine, kes mitte ainult käitise juhatuses kaasa mõjuda ei tahtnud, waid sagedasti eneste kätte kiskusid ettewõtete täieliku juhtimise ühes tööliste palkamise ja wallandamisega. Radikaalsetest ollustest koosnewad „käitisnõukogud" ei haiwanud mitte ainult walitsuse kawatsusi tööliskomisjonide instituuti edasi arendada keisririigi ajal antud seaduste laiendamise ja süwendamise kaudu, waid pärast ägedaid wõitlusi 1919. a. jaanuaris Ruhri piirkonnas ja sama aasta märtsis Kesk-Saksa mäetööstuse piirkonnas läks neil korda rewolutsioonilistele aktidele sanktsiooni wälja pigistada töötajatelt ja sellel alusel ettewõtjatega sõlmitud kokkulepete tunnustamist riigiwalitsuse poolt. Tahes wõi tahtmatult pidi walitsus lubama asuda „käitisnõukogude" seadusandlisele korraldamisele, s. t. rewolutsiooni poolt loodud de facto korralduse tagantjärele de jure tunnustust andma.

Neil põhjustel wõetigi hiljem Weimari põhiseadusesse üles lisaartikkel (165), mis töölistele ja ametnikkudele lubab „nende sotsiaalsete ja majanduslike huwide kaitseks seaduslikud esitused käitisnõukogudes".

Ägedate waidluste keskel arutati samal ajal k.-nõukogude seaduseelnõud ennast Saksa ajutawas kogus Weimaris, kusjuures mõnikord terawused arenesid isegi weriste kokkupõrgeteni ajutawa kogu hoone ees. Wiie kuu pärast, 18. jaan. 1920, oli seadus katuse all, kuid mitte ilma tunduwate muudatuste tegemiseta seadusandlise kogu poolt.

Peatume selle sõna otseses mõttes rewolutsioonilises õhkkonnas loodud seduse siju juures lähemalt kahel põhjusel. Esiteks sellepärast, et Saksa seadus on saanud eeskujuks ka meie äsjaesitatud kawale. Teiseks sellepärast, et ta ennerewolutsioonilise Saksa wastawa seadusandlusega wõrreldes näitab tunduwaid erinewusi.

1920. a. seadus maksab kõikide, awaliikkude ja era käitiste kohta, wäljaarwatud mere- ja sisewete laewandus, mille kohta pidi järgnema eriseadus.

Käitisnõukogud kutsutakse ellu ettewõtetes, kus wähemalt 20 töölist ja ametnikku (kokku). Wähemates käitistes kuni 5 töötajaga asendab nõukogu tööliswanem. Põllumajanduslistes käitiste ja kodutööliste kohta on ette nähtud kõrgemad piirid ja ka muidu erineb kord harilikust, samuti ka juhustel, kui on tegemist mitme ühe ja sellesama ettewõtja omandusesse kuuluwa käitisega, mis asuwad üksteise läheduses, awaliikkude käitistega jne. Seadus reguleerib üksikasjalikult käitisnõukogu walimise korra, walitawate arwu, asjaajamise ja muud küsimused. Erikorralduseks tuleb lugeda ka n. nimet. rühma nõukogusid, s. o. tööliste ja ametnikkude erakonnad k.-nõukogus.

Kõige suurem erinewus endistest tööliste-komisjonidest seisab aga käitisnõukogu wõimupiiride ulatuses. Käitisnõukogu ülesandeks ei ole mitte ainult töötajate huwide kaitse, waid ka ettewõtja toetamine käitise ülesannete täitmisel. Eriti kuulub siia käitise juhatusele nõuandmine selleks, et saawutada käitises suuremat majanduslist effekti ja soodustada uute töömeetodite tarwitusele wõtmist. Edasi hoolitseb käitisnõukogu hea wahekorra alalhoidmise eest ettewõtja ja tööliskonna wahel, pöörates tarwidust korral wahekohtu poole,taotleb õnnetusjuhtumuste ärahoidmist, terwishoidliste korralduste täitmist,

(Järg 5. leheküljel)

Koolilaste wäsitawad rännatud kewadel.

Kui wäikestele mudilastele näidatakse waatamiswäärilisi kohti.

Põhimõtelikult — hea komme on see, kui koolipapad wõtawad oma järele trobikonna poisse ja tüdrukud kaugilt maa algkoolist ja näitawad lastele maailma, mida neil wõimalik pole üksikult näha selles ulatuses, mida wõimaldab õppereis. Tegelikult — korraldus halb ja mõttetu.

Igal kewadel näeme kooliaja wiimase kuu kestel linnades kümneid ja suuremates linnades sadanheid õpilastruppe, kes askeldawad linna waatamiswäärilisres kohtades. Pealtnäha peaksid aktma need maa algkooli tüdrukud ja poisid niisugused, et pudeliski ei seisa — täis noorusjõudu ja tervist, kuid linnas paistawad nad rohkem koormatuna kui üksi teine noor. Päris arusaadaw mikk:: ema ja isa annawad seitsme-kahekõa-aastasele lapsele kätte perekonna reisikorwi, laowad selle täis leiba, wõid, sinki ja juunal teab weel mõisugust prowianti. Reisipaun ise on suurem kui laps. Söögimoona jatkuks lapsele kuuks, kuigi wälja sõidetud wast päewaks-paariks. Tõhipeale ei ole lapsed pika sõidu kestel saanud magada. Jõuawad rongil, laewal ehk jala hommikuks linna. Tuleb ette, et pakke ei saa ka kohe ära anda ja nii tuleb lapsel tassida oma koormat „waatamiswäärilisest kohast waatamiswäärilisse kohta". Sellepärast siis tulebki, et laps könnib linnas, kuid mitte midagi ei näe, kuna wäimusega tikuwad silmad kinni ja käsiwars „pinde täis" moonakoti kaudmisest.

Hea küll, jätame ära selle moonakoti ja laseme lapsi ilma selleta linnas päew-paar käia. Arwate, et need wäikesed mudilased näewad siis rohkem? Kahtlema paneb, sest wäike algkooli õpilane ei suuda ikkagi weel midagi näha peale kui ta wäsinud reisist ja korralikult puhata pole saanud.

Algkoolidega mindagu kooli lähemasse ümbrusse, wiidetagu seal ülus kewadepäew, mängitagu, aetagu sõbralikku juttu ja õpilased olekkid rohkem rahul kui praegu. Mida suudab waewalt 10-aastane laps näha kas wõi muuseumis, kuit ta peab poole tunni kestel läbi ruitama suured saalid?

Kaugemad õppereisid on mõeldawad ikkagi keskkooli wiimastele klassidele.

*

Teine asi, mis igal kewadel õppereiside ajal üles kerkib, on ekskursiooni juhtide küsimus. Koolid sõidawad linna, käiwad omapead siin ja seal, näewad ja kuulewad midagi, kuid kas see on see kõige tähtsam, jääb teinekord küsitawaks. Wõtame näite. Õpreislased lähewad E. R. Muuseumi Raadile. Ameinikkude arw on seal nii kokku „kuhwatatud", et kellegil ei ole kõige parema tahtmise juures mahti selgitusi anda. Õpetajaga käiwad lapsed saalist saali, waatawad wäljapanekuid, kuid keegi ei tea, mis see on. Ei tea õpetaja ise ka, waatamata, et ta wast seal warem korra käinud. Samasugune lugu on ka teistes asutustes.

Kas ei oleks mõeldaw, et maa ja linna tagawara õpetajad kewadisie õppereiside ajaks end ettewalmistaks õppereislaste juhtideks ja selgituste andjateks. See nõuab küll tööd, kuid ei tule kahjuks õpetajale endale ja wõõrastel on nendest juur kasu. Korraldatud õppereisid wõidakksid.

Post reisikõnede wahetalitajana.

Paljudel reisijatel on raudteel reisides tarwidus telefoni kaugekõnede järele. Kuna rongid enamas jaamades peatuwad ainult wäga lühikest aega, on nüüd Saksamaal sisse seatud niinim. „reisi-, ülesande- ja sõdelikõned", mis esialgu teostatakse raudteeliinidel Berliin-Leipzig-Frankfurt M. ä. ja Berliin-Köln. Nimetatud liinidel saab kaugekõnesid kogu Saksamaale. Sellekohaseid teadaandeid wõtab kõigis suuremais raudteejaamades postiametnik wastu.

Pilt kujutab postiametnikku silmapaistwa sildiga soowiawalduste wastuwõtmisel.

«Taluperenaine»

nr. 6 ilmus pühadeks.

Müügil kõigis ajakirjanduse müügikohtades. Tellimiste vastuvõtmine 1931. aastaks kestab edasi. — Poolaastatellijad, uuendage aegsasti oma tellimine järgmiseks poolaastaks.

Saatuslik lask kummipüssist.

Tallinna seminari õpilane wigastus raskelt kaaskõlilase silma.

Läinud aastal eksitas Tallinna kaupmees Pommer rahukõhrunikule kaebuse 11-aastase koolipõlase Erich Wiira ja Tallinna seminari algkooli juhataja pr. K. Silde wastu. Pommer seletas, et E. Wiira olewat tema poja Wiktori kaaskõlilane ja ta laskud koolis kummipüssiga pojale paremasse silma, mille tagajärjel silm raskesti wigastatud. Pommer palus poissi wastutuse wõtta. Koolijuhataja süüdistas ta aga hooletus järelwalves ja lohakuses, sest wiimane ei ole lasti otsekohe arsti juure toimetanud.

Asja selgitamisel selgus, et koolijuhataja poolt oli keelatud sääraste kummipüsside tarwitamine. Laskmine sündinud kooli õuel, kus 123 last waheaunni ajal koos ja sellepärast wõimatu järele waadata iga lapse regewust. Laskja poisi selenise järele juhtunud paberiküll silma kogmata. Pommer aga seletas, et Wiira sihtinud just tema peale, mispärast ta kõed silmade kaitseks üles tõstnud, kuid paberiküll jõudnud silma sõrmede wahelt teed leides.

Pommeri silma kirurgiline ravimist mängaud ka koolijuhataja Silde, kes silmale kompressigi teinud. Hiljem arsti juure minnes aga selgunud, et wigastus on raske. Silma läätse on kohast ära löödud ja kuni kohtupäewani oli see silm pime. Ofalist nägemisewõimet wõiks tuua tagasi wait ainult operatsioon.

Rahukõhrunik leidis Erich Wiira süüdi, kuid teda kui alaealist ei karistanud, waid andis wanemate walwe alla. Süüdistuse koolijuhataja wastu lõpetas rahukõhrunik, sest tema siin hoolets järelwalves ei olnud mõlemagi kõrdamud.

Rahukõhrunik otsuse peale kaebas kahjustatud nataja poisi isa edasi, kuid kõhrwalat ja riigikohus jättis kaebused tagajärjetu.

Kolmeliitmeline peretond tulesüütajaid.

Mees, naine ja wiimase õepoeg 5 aastaks kinni.

Pärnumaal, Orajõe wallas Kabli külas, Kembi talu maal seisew Jaan Wahteri elumaja läks öö wastu 3. jaanuari 1929. aastal põlema. Esimesed juureruttajad leidsid maja tuld seest täis. Maja uksed olid lukus ja aknad kinni peale ühe elutoa oma, mis oli eest ära tõstetud ja tuppa põrandale püsti pandud. Majast jäi üles ainult üks sein.

Otsekohe oli näha, et siin tegemist on süütamisega. Majas ei olnud mitu nädalat ahju ega pliiti kõetud ning keegi ei elanud seal sees, sest omanik ühes abikaasa Alidega oli asunud hiljuti elama Pärnu. Majast olid kõik wäärtasjad ära wiidud ja põlemise ajaks oli jäänud sinna ainult wana kapp, laud ja mõni wähkem asi. Tulekahju öö olid Wahterid Pärnus kodus wiibinud, kuna ära oli aga naise õepoeg Mihkel Männik. Wiimane oli joobnud peaga kellelegi rääkinud awameelselt, et tema olnudki Wahteri maja süütaja. Ta pidanud saama selle eest 600 kr. Wahterilt.

Naabrid teadsid tõendada, et Wahteri talupidamine on olnud wiletsal järjel. Maad olnud wäikeste tükkidena wäljarenditud. Põlenud maja oli aga kõrgelt kindlustatud — 3300 kr. eest, kuna tegelikult olnud maja wäärtus 500—600 kr. Maja olnud 60 aastat wana, kindlustamise tähtaeg oleks lõppenud paari nädala pärast tulekahjust arwates.

Mihkel Männik oli kindla elukohata isik, keda läks korda tabada alles aasta pärast. Ta tunnistas enese süüdi ja seletas, et süütamine sündinud abielupaari Wahterite ettepanekul.

Wiljandi-Pärnu rahukogu mõistis Mihkel Männiku, 30. a. wana, ja Jaan Wahteri, 46 a. wana, kumbagi 5 aastaks wangiroodu ja Alide Wahteri, 42 a. wana, 5 aastaks wangi. Ühtlasi rahuldati kindlustusselts „Eesti" tsiwiilnõudmine 2924 kr. suuruses summas, sest kindlustusselts oli selle summa Wahterile wäljamaksnud. Kohtupalat ja riigikohus kinnitaid selle otsuse.

Näitus „Moodne korter" Tallinnas.

Elutempo on kiire. Wiimasega ühenduses paratamatult kogu aeg muutub ka elutüül ning kunstistiil. Korter, elamu, selle iissesoade -- eks see ole igaühele wäga lähedal. Ja moodsa mööbli ning moodsa korteri näituste korraldamine iseenesest on kiduwäärt; nende järele on wajadusi.

Üks selliseid tahab olla praegu Tallinnas awatud „Moodne korter". Kahjuks aga wäljapanekuid on wähe — wäikesed näituseruumid ei luba seda. On pandud wälja mõndagi huwitawat ja moodsat: Paar „Massoprodukti" woodit, paar-kolm sama firma puhwetikappi, laudu, toole; ning „koduläsitöö", „Stenweli" ja „Medea" waipu. Lisaks on korteriteewiisi ehitatud ruumijaotusele tõmmatud peale Celotex laed. Celotex on wiimaseid uudismaterjale, mida kasutatakse ehitustes lagedena ja millele tehakse reklaami. Samuti on uudseid seinu — soomuspapist.

Weel on näitusel ühe-teist: kosmeetiliri tarbeid, tolmuimejaid, elektriplitt jne., mis majalised moodsas korteris.

Iseenesest wähesisulisel ja wäikseulatuslikul näitusel on omergi mõndagi, mida waadata. Publikut näitusel käib. üldiselt aga kurdetakse, et issepäästu piletid on liialt kallid, wähemart sellisel näitusel. J. P.

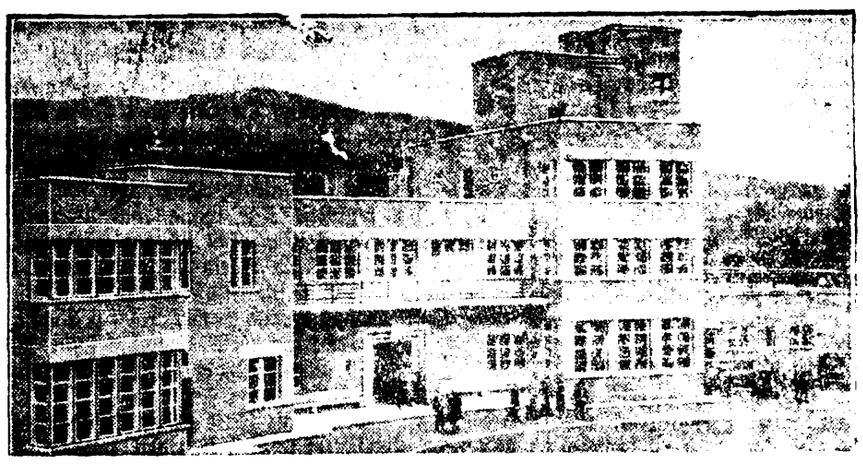

Poola presidendi uus suwiresidents.

Ülem-Sileesias, Jablonka mägestikus, on Poola presidendile uus suwiloss ehitatud. Hoone sisemus olewat kõige moodsam ja wäga suurepärane.

Richard Janno romaan

Sinine ümbrik

wiib lugeja aktuaalsete päewaküsimuste juure, mis nii politiliselt kui majanduslikult wiimasel ajal päewakorras seisnud. Peamist rõhku on pandud kergestiloctawusele ja sündmustiku nobedale arengule.

Ajakirjanikud politikameheid, sahkerdajad, piirituswedajad, awantüristid ja palju muid moodustawad romaani tegelaskonna. Need liigubwad osalt Eestis, osalt Soomes, põimides aktsioone tuneda ja saladusliku sündmuse ümber, mille awalikuks tegemine nõuab teose peategelaselt palju waewa ning eneseohwerdamist. Romaanist läbikäiw armastuseintriig aitab kogu sündmustikku tarwilisel elustada.

153 lhk. heal paberil. Wärwiline kaas.

Hind ainult 1 kr. 75 s.

„Postimehe" raamatukaupl.

Tartus, Suurturg nr. 16.

Ratsavõistluse ülesvõtted

müügil

„POSTIMEHE" raamatukaupluses

Tartus, Suurturg nr. 16.

Sädetelegraaf märgib:

Kuulipildujate reisilennukid. Shanghaist (Trj.). Hiina walitsus otsustas tellida Inglismaalt 40 reisijatelennukit alaliste lennuliinide loomiseks Hiinas. Lennukid warustatakse kuulipildujatega, et neid kaitsta ootamatuste eest, millega wõiwad hakkama saada Hiinas rugewasti arenenud röövjalgad.

Söda Burmas. Londonist. (Trj.) Indiasjade sekretär Wedgwood Benn andis alankojas selgusi seisukorra kohta Burmas. Benn teatas, et wiimastel päewadel on Burma tõhunglites tabatud neli suurt mässajate laagrit. Laagrid häwitati, kusjuures wõitluses hukt mässajaid surma sai. Burmas on alatud wõimejud, mille töötu loodetakse, et wõitlused esialgul sumbuwad. Walitsusel on kaalumisel kawa mässu lõplikuks likwideerimiseks.

Einstein ja Oxford. Londonist. (Trj.) Oxfordi ülikool walis prof. Einsteini oma audoktoriks.

Reinhart lahutati. Riiast. Näitleja Max Reinharti abielu lahutati Riia kohtus. Kuulus lawastaja oli abielus näitleja Elsa Heimsiga.

3.411.910 raadiokuulajat. Londonist (Trj.). Inglismaal on praegu litsentse wälja antud 3.411.910 raadiokuulajale, nendest on 9000 antud pimedatele, kellel on litsentsid hinnata. Litsentside eest saadud tulu ulatub 1.696.000 naelsterlingini.

Suured elamused.

Ma ei kuulu kahjuks nende inimeste hulka, kes armastaksid suuri elamusi. Need lööwad närwid segamisi, ajawad kogu eluroopa mitmeks ajaks pahupidi ja, peaasi, wõtawad söögisõu ära. Kui aga inimesel pole jõõgitahtmist, siis läheb ta hingeliselt wirilaks, otsib kaaskodanikkudega tüli, nuriseb riigiasjade üle ja noomib naist. Wiimasel juhul pole aga abielulahutus enam kaugel ja see tähendab juba uut raskeloomulist elamust.

Nii et tuleb hoiduda säärasest asjust. See on teinekord kaunis tülikas, kuid üldiselt siiski teostataw. Esijoones olen hoidunud eemale igast awalikust paigast, kus weidikenegi wõiks karta närwide raputust.

Siia kuulub kõige pealt teater. See on wäga hädaohtlik paik, sest siin antakse edasi just need kõige suuremad lõõgitrumbid, mille nimeks küll (publiku altwedamiseks nähtawasti) ristitud kunstilised elamused. Ma tänan weel praegugi saatust, et ei sattunud libedale koos Oskar Lutsuga, kes nagu minagi pole juba kaua aega teatris käinud (oleme n. n. teatrisõbrad), kuid hiljuti laskis enese siiski libedale wiia ja astus näitemängu waatama. Nüüd teab igaüks, mis ta selle hoolimatu sammu läbi kannatama on pidanud. Ei saa öösel magada ega päewal sõba silmale, pea käib ringi ja kange nohu waewab kurjal kombel. Lapsed haiged weel peale selle (wanemate patud makstakse jne.). Minuga oleks just samuti juhtunud, sest oleme mõlemad rikkumata närwidega inimesed, ega suuda tuhandetki osa sellest wälja kannatada, mida kannatab rikutud erkudega kodanik. Nagu ameeriklased. Nemad wõiwad teatris käia, sest neil lase suurtükk nina all tuiskama, ei pilguta silmagi. Meie aga oleme minestanud juba siis, kui keegi klõbistab lawal lusikaga wastu supikausi.

Teatrist tuleb siis kaugelt mööda kõndida. Selle asemel wõib aga wäga soowitada kino. Wiibin seal heameelega, sest nii kena on waadata, kuidas nad seal nii liigutawalt teineteist armastawad. Musutawadki nii hellalt, et sul ei teki mingijuguseid wõppeid närwikawas. Rahu tuleb südame alla ja magad öösel magusasti kui kukulind.

Sa wõid aga kergesti oma sisemise mina kaotada, kui lähed näiteks kuhugi kunstinäitusele. Kunst on ju wäga hea asi ja temast peab peenes seltskonnas alati kõnelema, kui tähtsast tegurist rahwaste elus, kuid ikkagi ainult kõnelema. Tegelikult selle teguriga kokkupuutumine tähendab aga hingelist maawärisemist. Juba see, et näitusel igal sammul kokku põrkad alasti naiste- ja meesterahwastega, wõib tuua kenakese shoki. Sul hakkab häbi ja piinlik ega julge ühelegi inimesele silma waadata, kuigi katsud end meeleheitlikult kangelasena näidata. Ja kui lõppeks satud silm-silma wastu weel mõne kipsimürakuga, siis oled lõpuliselt enesega läbi. Jooksed minema, jääd kodus grippi ja su aju on hullemini põrunud, kui Hugo Raudsepa une kõrbeid, tolmuimejaid, elektriplitt jne., mis majalised moodsas korteris.

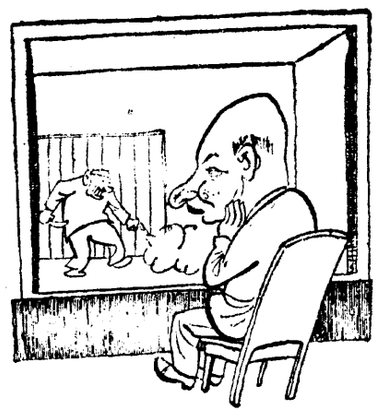

Teatrisõber „Surmamõistetute wanglat" waatamas.

„Ameeriklaste rikutud närwid wõiwad seda wälja kannatada, aga meie terwetele närwidele on see liig."

Weel mõni rida.

Ei teadnud, et minu sõber Mettus on nii kõkrhõidlik hüüdmärkidega. Sõnuti ei wõinud aimatagi, et ta selliie ohrusega jagab sõimu. Oleksin ma seda teadnud, siis tõesti poleks puutunud...

Nojaa, nii mõnigi asi läheb tubliseri lehkama, kui seda puudutakse. Näe nüüd ei tohi jalgagi tõsta Tartu uusitiale, muidu naeratawad nu wälja isegi linna kanad ja woorimeeste hobused. Kogumi autod pilgutawad teineteisele silmi, nähes waest ja awalikult sõimatud Lussu.

Päris hädal! Iga teine wastutulija wõtab kinni su kuuesilust ja küsib: „Kuhu sa siis nüüd lähed, kaunis hing? Kas jõlle „Wanemuise" aluniskesse regioonidesse?"

„Nojah," wastan, „muidugi sinna! Klewal ju pole midagi peale hakata, seni kui seal on direktoriks nu sõber W. Mettus".

Ja tõesti oleks hullem lugu, kui oma napisõie joosin mõnes wärsipoes, selle asemel, et minna „Wanemuise" einelauda, kus on parem ja seadusliik alkoholimüük. Ja weelgi hullem lugu oleks siis, kui hakkasin tungima oma ligimese ja sõbra isiklikku ellu. Eks ole küllalt, kui olen kohuliikult karistamata?

Kuid jätkem see ja teine. On ju kõigile teada, et nii mõnigi mees ei kannata tõsist sõna; kuid W. Mettus peaks juba ammugi teadma, et siit, kes end kulutab kunstiga, paratamatult saab kaaslwaraks ämma, s. o. arwustuse. Sõber Mettus soowitab mulle närwide karastust, teeb juttu isegi Morriumi muriatikumist, ehtsa hydrochloricum; soowitab mulle isegi kuulata „Wanemuise" uut tenorit. — Hea küll! Kui see tenor tõesti on nii käepärast ja tõikjale saaks, las ta siis tulla.

Ning siis weel:

W. Mettus on eesti näidendeile waenulik. Ja teeb oma teatrile kahtlast reklaami. Ma ei soo temaga olla nõus. Praegusele „Wanemuise" direktsioonile uusi näidendeid mina ei sirista. W. Mettus peab oma meeliste ja kunstilised kogemused wõima juure ja sõgawa rewideerimise alla. Mine tea... wõga wõimalik, et tast saab asi.

Ja kui tal on kõneluse nu sõbra H. Wõsnapuuga, siis wist küll on kõige loomulikum, kui W. Mettus tiendaks oma asju temaga üksikult, mitte mõnu kaudu. H. Wõsnapuu, juunal tõnatud, on tõnini elus ja heas terwises.

Ja lõpp. O. Luts.

Konstitutsiooniline käitis

(Algus 4. leheküljel)

wõtab osa käitise hoolekande asutuste walitsemisest jne.

Rühmanõukogude tähtsamateks ülesanneteks on kaasatöötamine tööle wõtmisel ja wallandamisel. Eriti laiad on rühmanõukogu wõimupiirid wiimasel, s. o. wallandamise juhusel. Nii sel juhul, kui pole saawutatud kokkulepet ettewõtjaga, on rühmanõukogul õigus apelleerida wahekohtu komisjoni poole, kes wõib töötajat sundida wallandatud palgalist tagasi wõtma wõi talle maksma tasu piiratud ulatuses.

Nende ülesannete täitmiseks on käitisnõukogule seadusega kindlustatud terwe rida õigusi, mis osalt lähewad märksa kaugemale Eesti seadusloomõus ettenähtud wõimupiiridest. Wähe sellest, et nõuda palgalepingute ja raamatute ja aruannete esitamist käitise wõimete ning wäljawaadete kohta. Suuremates käitistes wõib k.-nõukogu nõuda isegi äritegewuse bilansi, kasude ja kahjude arwete esitamist ühes selgitustega nende kohta. Ettewõtetes, milles tegutsewad rewisjoni komisjonid (nagu aktsia seltsid, ühistegelised asutused, wastastikused kindlustusseltsid, piiratud wastutusega seltsid jne.) saadawad k.-nõukogud 1—2 esitajat rewisj.-komisjoni, kus nad, olles täiesti ühehõiguslikud teiste komisjoni liikmetega, esmajoones esitawad tööliste huwisid, soowe ja nõudmisi käitise juhatuse kohta.

On wististi küll ülearune alla kriipsutada wiimase õiguse tegelikku tähtsust, waatamata sellele, et k.-nõukogu esitajad rewisj. komisjonis alati wähemuse moodustawad. Seaduse sõnastuse järgi peawad k.-nõukogude ülesanded ja nende mõju kaasa aitama selleks, et „teha töötajaid tahteta, töö lõppsihist mitteteadlikkudest produktsiooni lülidest wastutawateks ja töörõõmustateks tootmise liikmeteks."

Niisugused tekib küsimus, misiguseid tagajärgi on andnud k.-nõukogud Saksamaal.

Arusaadawalt tuli esimestel pärast rewolutsiooniaastail mitmesuguseid lastehaigusi läbi põdeda. Kuid mida wanemaks sai korraldus, seda wähemaks muutus ekstsesside arw ja seda soodsamaks k.-nõukog. muutusid ka tööinspektorite aruanded k.-nõukog. Üldiselt leitakse, et k.-nõukogud inurettewõtetes tegutsewad paremini kui wäike- ja keskettewõtetes. Wiimaste juures, eriti prowintsis, märgitakse ära tööwõtjate wõrdlemisi wähest huwi k.-nõukogude wastu. Ettewõtja toetamisest käitisülesannete täitmisel oli juba esimestel aastatel õige wähe kuuida — nähtawasti huwitab see küsimus tööwõtjaid palju wähem kui palga- ja tööaja küsimused. Kui Saksamaal kunagi on unistatud produktsiooni „sotsialiseerimisest" k.-nõukogude kaudu, siis on need unenäod juba ammu kõrwale heidetud. Paremal juhusel seotakse sotsialistide ridades k.-nõukogudega ebamääraiseid lootusi tööliskonna „ettewalmistuse peale ettewõtte juhatamiseks."

Umbes samasuguseid kogemusi on saanud k.-nõukogude juhtes ka Austria ja osalt ka Tscheho-Slowakkia. Pärast maailmasõda tegi tööliste „konstitutsionaalse esituse" mõte edusamme paljudes maades, kuigi esituse wormid maade järgi tunduwat erinewust osutawad.

Liikumisest ei ole jäänud puudutamata ka sarnased eraomanduse ja indiwiduaalse wabaduse austamise maad nagu Inglismaa ja Ühisriigid. Mitmeti wäga huwitawad on energiliste ameeriklaste katsetamised selles sihis ja järeldused, milleni teisel pool ookeani on jõutud. Mis puutub Wenemaa kogemustesse enne 1917. a. oktoobrikuu pööret, siis on wiimased küllalt tuttawad, et nende juures pikemalt peatuda. On ju meil praegu maksiew korraldus otsene laen Wene tolleaegsest sõdusandlusest.

Töödiguse areng wiimastel aastakümnetel on olnud liiga kiire selleks, et lõpulikku bilanssi teha. Siiski leidub juba niisid waatlejaid, kes wõimalikuks peawad wäita, et niihästi ühe poole kaotused kui teise poole siialdatud lootused „konstitutsionaalse korra" juures täide pole läinud. Elu on leidnud mingijuguse kesktee mõlemi wahel.

Eesti riigikogule esitatud seadusloomõus oma põhimõtetes kui ka üldjoontes sarnaneb wõrdlemisi lähedalt taiwalistele sellelaadilistele seadustele. Kuid üksikasjades annab paranduste tarwidus end kindlasti tunda. Ja need tulewad kõrwaldada, kui tahetakse, et käitisnõukogude instituut talle määratud ülesandeid edukalt peab täitma.

Richard Janno romaan

Sinine ümbrik

wiib lugeja aktuaalsete päewaküsimuste juure, mis nii politiliselt kui majanduslikult wiimasel ajal päewakorras seisnud. Peamist rõhku on pandud kergestiloctawusele ja sündmustiku nobedale arengule.

Ajakirjanikud politikameheid, sahkerdajad, piirituswedajad, awantüristid ja palju muid moodustawad romaani tegelaskonna. Need liigubwad osalt Eestis, osalt Soomes, põimides aktsioone tuneda ja saladusliku sündmuse ümber, mille awalikuks tegemine nõuab teose peategelaselt palju waewa ning eneseohwerdamist. Romaanist läbikäiw armastuseintriig aitab kogu sündmustikku tarwilisel elustada.

153 lhk. heal paberil. Wärwiline kaas.

Hind ainult 1 kr. 75 s.

„Postimehe" raamatukaupl.

Tartus, Suurturg nr. 16.

Ringi ümber kodumaa.

Kaks mustlast uppusid.

Teistpäewa öösel uppusid kaks mustlast — Fredka Ibruks ja Karl Wast Oomurme metsas ühe Pungerja jõe ojasse, kust mustlased oma kraamikoormaga tahtsid üle sõita.

Laiuselt pärit mustlased olid oma harilikul ringreisil. Oomurme ja Tudulinna wahel teel keerati Buraka soo piirkonnas metsa, et pidada kuski metsatukas mõni päew puhkust. Selles oli mustlastel kaasa wõetud paar puuda jahu, kort kartuleid ja muud toidukraami. Hilja öösel weel taheti laagrikohta ülles otsida. Teised mustlased magasid, ainult hobusejuht, 50-aastane Fredka oli ärkwel. Jõudnud ojani, hakkas wanker järsku wiltu kalduma. Arwatawasti pimedas ei näinud Fredka õiget teed. Mustlased ärkasid alles siis, kui koorem nad ojasse pillas, kus oli waewalt paar jalga wett. Ehmatusest toibunud, leiti järsku, et Fredka ja Karl olid jäänud koorma alla. Nad olid jalgupidi wankri all ning lisaks oli weel kartuli- ja jahukotid meestele peale langenud, surudes õnnetud ojapõhja mudasse. Kui mehed weest wälja tõmmati, olid nad juba surnud. Weel samal öösl sõideti surnutega Lohusuu.

Noorte kewadpidustused Puhjas. Puhja 6-k. algkool koos täiendusklassiga korraldas järjekordse õpilaste kewadpeo. Ilusa ilma tõttu läksid pidustused hästi korda. Pidustused olid esmakordselt Puhjas seotud ka emadepäewa pühitsemisega. Oli kogunud ruumikasse hariduselulisi saali õige rohkel arwul lastewanemaid, koos õpilaste mudilastega. Päewakohaste kõnedega esinesid pr. M. Fischmann ja hr. M. Rõigas. Wäikesed tüdrukud annetasid emadele auatuse ja tänutähena kannikesi.

Laiuse wabahuspõjalaste mälestussamba ümbrus on rohistanud ja platsi kaunistamiseks tehtud peenrad korraldamata. Läinud aastatel hoolitsesid mälestussamba ümbruse ilu eest naiskodukaitse liikmed. Loodetawasti ei keela nad ka käesolewal aastal oma hoolitsewat kätt.

Kawastu-Tähemaa algkool asub wesisel pinnal, mille tõttu koolimaja ümbrus kewadel ja sügisel porimüklale sarnanes. Et wallal on terwelt neli 6-kl. algkooli rajatud pidada, siis oli abiõpetajaks sealt wähe lootust. Koolijuhataja aga leidis, et koolimajal sarnane ümbrus ei tohi olla ja seepärast pööras tähelepanu lastewanemate ja ümbruskonna elanikkude poole, et need igaühs tooks mõne koorma liiwa koolimaja õuele. Ülesütlus tagajärjed olid üllatawad: Rahwa poolt toodi tahtra kõrku umbes 200 koormat liiwa ja nüüd on koolimaja ümbrus kuiw iseg kõige porisemal ajal. Ühilased omalt poolt on jälle hoolitsemad kõigi lähemate abinõudega koolimaja ümbruse kaunistamise eest lilledega, puiega jne. — Olgu see mõnelegi koolile eeskujuks.

Tõrwa-Puka wahel laks omnibussi. Liikumine Tõrwa-Puka omnibussiliinil on elaw. Senini pidas ühendust üks omnibuss, mis jõudis Pukka õhtuse postrongi ajals ja algas sõitu Pukast järgmise päewa hommikul. 21. sp. peale pannakse kõikuma teine omnibuss — igal teispäewal, neljapäewal ja reedel. See algab sõitu Tõrwast kell 4 hommikul ja Pukka jõuab ta hommikuse Tartu poole minewa mootorrongi ajals.

Walga turg.

Wõimane turg oli kõikaldaselt maarahwarikas ja elaw. Eriti elaw kauplemine oli kaloturul. Turg oli üldiselt aineteoolest tõkelise. Wärske aiawiljaturule oli juba mõõglile toodud ka wärskeid kurgid.

Põllusaaduste hinnad piksid — rukkijahu 16 kg 2,50—2,60 kr., nisupüül 5,60—6,40 kr., nõujahu 8 kr., odrajahu 2,20—2,30 kr., loomajahu 1,40—1,70 kr., odrad 2—2,20 kr., kaerad 1,50—1,60 kr., linaseemned 3—3,50 kr., herned ltr. 15—18 snt., oad 15 s., kruubid 18 s., tangud 15 s., taiwatangud 20—25 s., kamajahu 20 senti.

Kartulid warajased maksid 1,40—1,50 kr., topaasid 1,50 kr., walged 1,60—1,80 kr., wäikesed-sinised 2—2,20 kr.

Lihaturul tapetud sead terwelt kg 50—60 s., sinisusink talumeeste wankril kg 75—80 s.

Kalaturul — hawid kg 50 s., latikad 30 s., kogred elusad 70 s., linaskid 70 s., wärskeid räimed 25 s.

Piimasaadused — wõõsriim ltr. 9—10 s., hapukoor 80 s., wõi 400 gr 65—75 s., kohuhiim 10—12 s., munapaar 7—8 s.

Wärske aiawilja turg laieneb, sest siin on müügile toodud ka mitmesugaseid aiawilja- ja lilletaimi. Nudisena on siin müügil wärskeid kurgid, tükk 30—45 s., redised 5—8 s. kimp, salatid 5 s. kimp. Taimedest kapsataimed, sada 30 s., tomatitaimed 5—10 s. tükk.

Wanaaegsete kalmude lahtikaewamised Wõrumaal.

Leitud huwitawaid asju.

Mag. E. Laid wõttis ette Wõrumaal, Kasaritsa wallas Timuste külas Jaan Kalli maal wana kalmu lahtikaewamise. Nimetatud kalm oli wõetud juba warem muinsuskaitse alla ja nüüd, ta lahtikaewamisel, tuli ilmsiks, et siin on tegemist õige wana muinsuswaremetega. Nimelt leiti umbes 25 sm. sügawuselt maa pinnast peale põletatud ja põletamata luude sõlgi j. t. asju. Üldse umbes 10 asja. Nende wanadus ulatub umbes 1500 a. tagasi. Seega on kalm pärit ajast — umbes 300—400 a. p. Kr. s. Leitud asjade lähem määramine sünnib hiljem.

Kasaritsast sõitis mag. E. Laid edasi Räpinasse, et ka seal teostada mõnede kalmude lahtikaewamist.

Räpinas küntakse rukist üles. Metsaäärsetel maadel on rukkiwaos nõnda mannetu, et mitmel pool on see ülestõntud ja maa suwiwiljaalla läheb.

Räpina kesskooli ümber. Räpina kesskooli sulgemise kawatsus on tekitanud kohapeal suuri laineid. Ei taheta leppida ilma kesskoolita, sest siis jääks 75 prots. ilma keskhariduseest. Nii on juba Põllumeeste Selts saatnud märgukirja walitsusele, riigiwanemale ja ministritele kooli kaitseks. 19. mail peeti kooli ümmes suurem lastewanemate koosolek Wõrumaa haridusosakonna juhtaja ja õpetajate ärawõtul. Kuna ministeeriumist on saadetud märgukiri maawalitsusele, et wõtta oma kanda 20% õpet. palkadest ja 2 klassi täielikult ülewal pidada, mis teeb kokku wälja 7000 krooni aastas, et aga maawalitsusel puudub wastaw summa, tehti ettepanek, jätta kool töötama kolme klassiga ja aiandustäienduskassiga. Lastewanemad polnud nõus sellega, waid nõudsid kooli samas suunas edasitöötamist, milline märgukiri ka walitsusele esitatakse Hrade Wainola ja direktor Witsuri kaudu. Et aga paha kuulsust kooli ümbert häwitada, otsustati arwata tütarlastele internaat.

Räpina laulupäewa wastu elaw huwi. 25. mail toimetulew 4. Räpina laulupäew töötab hästi suurejooneliseks kohalikuks suursündmuseks. Kuigi kooride ülesandmise tähtpäew on ammu mööda, tuleb esinedasoowijaid järjest juurde. Kuna kawas on 10. üldlaulupeo laulud, siis saawad ka hilinenud osa wõtta. Nõnda on tegelaste pere juba üle 1000 paisunud. Nendest 19 segakoori, 6 meeskoori ja 6 pasunakoori. Niisiis on laulupäewa kawa kõlplikult koostatud.

Räpina aiad wõiwad anda ainult kasina saagi. Mullune aasta oli rikas aiawilja poolest, kuid tänawu on õitsemapuhkewate õunapuude hulk hoopis wähke. Soodsa ilmastikuga õitsemise ajal wõib loota wäheldast saaki.

Kalade märkimine Wõrumaal. Käesoleva nädala alul algas Tammula ja Wagula järwedes kalade tähistamine, mis lõpeb reedel. Kalade tähistamist juhatas prof. Riikoja ja selle ülesandeks on: määrata kindlaks kalade liikuwus ja kasw. Noodaga püütud kaladele pandi wastawad märgid traadiga lõpuste külge, kaaluti ära ja lasti siis järwe tagasi. Wagula järwes märgiti niiwiisi 155 kala, Tammulal aga 550 kala. Märkimisele kuulusid hawid, ahwenad, latikad, särjed, sudakad, luisud jne. Kalanootade tõmbamisel tuli ilmsiks, et Tammulasse on aastate jooksul siginenud wäga palju latikaid. Ühesainsa noomisega tõmmati wälja umbes 20 puuda latikaid. Igaüks, kes püüab kinni märgitud kala, kaalugu see ära ja leiduw märk toodagu Wõru kalapüüdjate seltsile.

Räpinas põles turbaraba. 19. mai õhtupoolikul pääsis tuli lahti Tuurapera turbarabas. Kuid tulekõrjujad said jaole ja tulele pandi piir.

Põltsamaa weoauto wiinakoormaga ümber. 19. sp. juhtus Põltsamaa weoautoga, Jõgewalt 7 km eemal õnnetus, kus auto kiire sõidu juures wiinakoormaga ümber läks. Õnnetuse läbi sai kannatada autoomanik Tabur ja autojuht Reimann. Osa wiina häwines.

Põltsamaa wanad chitused warisewad. Põltsamaa linna aastaid püsinud loss on lõdunemas ja waremeks muutumas. Et lossi juures hoolitsew korraldus puudub, siis jooksebkatus läbi, leotades seinu ja lossi sisemisi ehituisi. Ka lossi kõrwalchitused on sedawõrd igaenenud, et neist osa linnawalitsuse korraldusel maha lammutatakse. Sama saatuse osaliseks saab ka linna priestriku wanaaegne müür, õpetaja pesuköök ja wihuseen.

Narwa muusikakooli juhataja

lahkumise kohta oleks niipalju teatada, et hra Wälbe ei ole mitte kohalt tagandatud, waid lahkunud omal soowil.

Suwistepühad astuwad üle läwe.

Paar lõiget tänawusest suwiste romantikast.

Paari aasta eest kirjutas üks meie nimekam luuletaja, et „sel aastal tuleb kewade teisiti" ja andis oma woolawas wärsis ka kohe pildi, kuidas see kewade teisiti tuleb: astub kellukesi helistades pilwede piirist alla maa peale ja puistab lilli.

Ei mäleta just täpselt, kas too luuletaja ennustus sel aastal teostus ja kewade teisiti tuli kui harilikult, kuid wist mitte. Igatahes tänawuse kewade kohta passiks küll palju paremini ütlus: „Sel aastal tuli kewade teisiti". Kuigi polnud niiüdki kewade kaasas kellade trillerit, kuid teisiti ta siiski tuli ja nimelt sellepoolest, et kuni aprilli keskpaigani oli talwel maawalitsemises tõwa sõna kaasa rääkida. Ja kui siis aprilli teisel poolel kewade wõimu oma kätte sai, siis oli ka igal pool niisugune lumehäwitamine, et paisusid ojad ja jõed nagu nad seda hulgal ajal polnud teinud, ujutasid maid, ja maju ning pühtisid eest sildu ja sillakesi.

Ning see tormakas ruttaw tempo, millega tänawune kewade oma wõidukäiku algas, on jäänud püsima senini. Lühikese aja kestel olid puud pungades, maa roheline ja päike oma kiirtes nii palaw kui puuriks ta tulise oraga kodaniku turja.

Nüüd, mil suwistepühad juba läwe taga, on ka puud lehes, wähemalt maksab see wäide kaskede kohta, ja loodus samuti enese rüppe meelitamas kui wanastigi suwiste pühade ajal.

Suwistepühade oreoolik on ikka olnud matka romantika hüüdlausega: „Ja seal, kus tee nii pikk ja tolmune wiib kasemetsa poole taugele"... Wähemalt linlasel ei ole küll suwiste eel suuremat ega palawamat soowi, kui minna wälja wabasse loodusse.

Ja kes sinna ei pääse mingisugusel põhjusel, see katsub wähemalt oma tuppa tuua kewadelilli ja wärskeid, weel pisut kleepuwate lehtedega nelipühi kaski. Neid on juba paaril pühadeeelsel päewal turul maawankritel näha olnud. Peale muu ei puudu tänawu ka toomedied. Tartu politseiplatsi lillemüüjatel on toome otsi otse sületärte wiisi ja nad on oma nurga seal päris korralikuks toomeokste metsaks muutnud. Toomede kõrwal ei puudu ka kullerkuppude ja mõnede teiste kewadelillede kimbud. Ühesõnaga, tubade dekoratsiooniks on „rohelist" küll ja küll.

Jõulud ja osalt ka lihawõtted on suured söömapühad, suwistepühadest seda öelda ei wõi, neil pühadel elatakse rohkem ilusate kewadeilmade wõlust ja wärskest kosutawast õhust, kui mitte kohupiimakooke wõi mulgi korpe siia juure arwata. Sellepärast on ka turul ja ärides wõrdlemisi waikne — peaaegu harilik liikumine.

Ühesõnaga: olukord on samasugune kui wanasti nelipühi eel ja nõnda jääb üle soowida ka kõigile samasugust head tuju kui on olnud seda ikka nelipühi ajal.

Turu tendentsid pühade eel.

Peekoni langus jatkub. Eesti kartulite rohkus wälisturgudel.

Wõi.

Londoni turul on wõihinnad wähe paranenud ja tendents kaldub hindade paranemise poole, kuigi külmetusmajades tagawarad 2. maiks olid tõusnud 363.000 kasti peale, 298.000 kasti wastu 18. apr. Läinud nädalal oli samal ajal külmetusmajades laos üle 850.000 kasti. Londoni turul on tunda soolamata wõi puudust.

Püsiwat tendentsi wõis märgata wiimasel nädalal ka Saksa wõiturul. Saksa wõituru elawnemine ja hindade kõwenemine on tingitud ladudesse ostetud tagawaradest ja sisemaa wõipakkumise wähesusest loomade jõõtmisolude halwenemise tõttu. Edaspidine tendents wõiturul on selguseta. Daani wõi noteering Kopenhaagenis, samuti Eesti wõi noteering Tallinnas jäid endiseks.

Wõihinnad Londoni turul 16. mail:

Daani —113—119 sh. per cwt.; Uue-Meremaa — 100—110 sh. per. cwt.; Uue-Meremaa — (soolamata) 110—114 sh. per cwt.; Eesti — 106—108 sh. per cwt.; Siberi — 99—100 sh. per cwt.

Peekon.

Peekonituru tendents oli üldiselt langew. Kõige rohkem langes hinnas Daani peekon, kuni 8 sh. tsentnerilt. See on seletataw suure pakkumisega Daanist. Rootsi kaotus oli 6 sh. tsentnerilt.

Kuna Daani peekonisaadetised olid möödunud nädalal suuremad kui eelmised, ei suudetud Eesti kõrgemat noteeringut, mis 5 nädala jooksul püsis stabiilsena 80 sh. per cwt., hoida samal tasemel ja see lõdwenes 8 sh. per cwt. Ühtlasi wähenes ka hinnawahe Daani ja Eesti peekoni kõrgema noteeringu wahel 8 sh. per cwt.

Eksporttapamajade poolt makstud peekonsigade nädalahinnad ja juuremaks fondist on endine. Aasta alguses kuni 17. maini on eksporttapamajades tapetud 23.465 siga, kuna eelmisel aastal samal ajal tpeti 4652 siga. Seega on eksporttapamajade läbikäik wiis korda suurem wõrreldes läinud aasta sama aja läbikäiguga.

Peekoni hinnad Londoni turul 16. mail:

Daani — 63—72 sh. per cwt.; Eesti — 51—55 sh. per cwt.; Rootsi — 52—61 sh. per cwt.; Poola — 40—48 sh. per cwt.

Peekonisigade nädalahinnad 17.—23. maini.

Peekonisigade tapakaal.	1 sort.	2 sort.	3 sort.
60 — 72 kg.	60.	56.	—.
55 — 59,5 kg. / 72,5 — 75 kg.	56.	53.	—.
50 — 54,5 kg. / 75,5 — 80 kg.	53.	51.	—.

Juuremaks fondist iga 1. ja 2. sordi peekonsealt tapakaaluga 60—72 kg, 10 kr., teiste 1. ja 2. sordi tapakaalude pealt 5 kr.

Kartul.

Läinud nädalal jäi kartuli wäljawedu waeseks. Rootsi ja Daani turud on üle külwatud kartuliga. Kuna teistes Lääne-Euroopa riikides on käimas wärskekartuli sissewedu, siis langewad hinnad iga päewaga, mille tõttu nõudmine kartuliturul ka iga päewaga kahaneb. Ka Saksamaa oma suure pakkumisega surub hinnad alla.

Inglismaal oli samuti märgata kartulihinna langemist. Läinud nädalal weeti umbes 8.000 kwint. kartulit wälja. Sellest 5.000 kwint. Rootsi, ülejäänud osa Soome. Suurem osa Soome wiidud kartulist läks Kunda kaudu, osa Paldiskist.

Praegu paistab kahtlane olewat, kas saame kogu kartuli tagawarast lahti, sest eksportööridel on Tallinna ladudes suured tagawarad. Maal on wastuwõtmine lõpetatud.

Wäljaweo wõimalused meie kartulil oleks suuremad, kui oleks anda puhast sorti kartuleid.

Kuu alul saatis üks eksportöör Stokholmi paar wagunit Majestic sorti kartuleid ja sai nende pealt 1 kr. 50 s. enam kui teistest.

Kanamunad.

Turu tendents üldiselt nõrk. Saksamaal on pakkumine suur ja katab nõudmise. Sissewedu Inglismaale aprillis oli wähem läinud aastast. Nimelt weeti sisse aprillis 2.231.000 suurtsada, 2.287.000 suursaja wastu 1930. aastal samal kuul ja 2.367.000 suursaja wastu 1929. a. aprillis. Loodetakse, et pühade tõttu nõudmine paraneb.

Daani — 7/9—9/9 sh. per 120 tk.; Belgia — 7/3—10/— sh. per 120 tk.; Eesti — 7/9—8/6 sh. per 120 tk.

Poola professorid rööwlite küüsis.

Ameerikalik raha wäljapressimise wõte.

Warssawist, 21. mail. Krakowis sündis ennekuulmatu rööwimislugu, mille all kannatasid kaks ülikooli õppejõudu. Keegi tundmatu helistas dotsent dr. Kellerile ja palus teda raskesti haige naisterahwa juure tulla. Kui Keller ilmus kohale, tungisid talle kolm meest kallale ja sundisid tal tähekese kirjutama prof. dr. Glazlile, et ta ilmuks kirjas nimetatud korterisse konsultatsioonile. Kui Glazl kohale jõudis, tabas teda Kelleri saatus. Kurjategijad sundisid teda abikaasale kirja kirjutama, milles professor palub 4000 dollarit kaasa wõtta. See ka sündis. Pärast seda sidusid rööwlid oma ohwrid kätest ja jalgadest kinni, lukustasid ukse ja lubasid wõtme Glazli teenijale wiia. „Wangidel" õnnestus köidikutest wabaneda ja akna kaudu abi paluda. Politsei piiras otsekohe ka Glazli maja ümber, et wõtmewõrjat tabada, mis ka tulemusi andis. Majast tuli parajasti üks rööwel wälja. Nähes, et ta sisse piiratud, haaras taskust rewolwri ja laskis enese maha. Tema taskust leitud nimestikust selgus, et oli kawatsusel terwe rida sääraseid kallaletunge. Teised on seni weel tabamata.

Paawst toetab Läti weehädalisi.

Riiast, 21. mail. Paawsti saadik Lätis, peapiiskop Zechini teatas peaministrile, et paawst awaldab kaastundmust weehädalistele ja on määranud Krahslawi ja Grihwa ümbruskonna weehädaliste toetuseks 20.000 itaalia liiri. Läti walitsus wõttis tingituse tänuga wastu.

Blokk-hooned Läti raudteelastele.

Ehitajateks ameeriklased.

Riiast, 21. mail. Läti raudteelaste selts peab praegu läbirääkimisi ühe Ameerika ehitusseltsiga blokk-hoonete ehitamise asjus. Ameeriklased on nõus blokk-hooneid ehitama wõlgu. Wõlg tuleb tasuda 20 aasta jooksul. Blokk-hooneid kawatsetakse ehitada Riia, Mitawi ja Dwinski lähedale, millest ajajooksul peab wälja kujunema raudteelaste aed-linnad.

Wene sõjalennukid rikuwad jälle piiri.

Warssawist, 21. mail. Disna piirkonnas ilmus Poola territooriumile kaks Nõukogude Wene lennukit. Lennukid tiirlesid tükk aega ja lendasid siis piiri poole tagasi.

Koitjärwe.

J. Jk.

Samm-sammult tungib uus aeg ka kaugematesse metsatagustesse. Tsiwilisatsiooni pesad — linnad — laiendawad oma mõjukonda aasta aastalt. Ja kaugetesse kolgastesse tuleb uut elu ja liikumist endise waikuse ja idülli arwel.

Tänawu sündis selline lugu Koitjärwega. Senini on suwiti üksikud autosõitjad ulatunud sinna järwede maale. Kuid nüüd juba Tallinna omnibuseliinide pidaja Tatsi säeb selle kohaga jalale alalise ühenduse.

See sünnib Koitjärwe meeste soowil ja weel suure tagamõttega. Koitjärwe maapidajatel on oma hoolas juht ja eestwõitleja, tuntud raamatukaupmees ja kirjastaja J. Ploompuu, kes tahab, et Koitjärwe elul siit peale algaks hoopis teisesisuline lehekülg. Sest Koitjärwe on Põhja-Eesti kaunimaid kohti ning see kaunidus on senini lamanud surnud kapitalina. Kohal on kõik eeldused saada kauniks suwituskohaks ja selles sihis peab hakkama asja liigutama. Kõige pealt tuleb päästa walgus waka alt.

Ning seepärast kutsuti ka ajakirjanikud wõtma osa sellest esimesest omnibuse sissetungimisest Koitjärwe metsatagustesse. Ja ajakirjandus peab pöörama rahwa silmad Koitjärwele.

Niipalju sissejuhatust. Ja nüüd sellest, mida nägin Koitjärwel.

Piibe maanteelt keerame külateele metsa. Kuiw palutee, mis pole weel kunagi näinud endal sellist punast õiduelukat. Ja männiokkad wahel ajawad oma oksasõrmed küüntega sisistungijale külge.

Kui siis jõuame läbi laiast metsast, siis olemegi Koitjärwe külas. Esimesest perest on lapsed wäljas ja wäikesed silmad neelawad ärewusega suurt tõrisewat sõidukit, mis on ennekuulmata ja nägemata ilmarme siin.

„Need on kirjanik Tammisaare wennalapsed", seletatakse meile.

Seda parem. Kui neist noortamisaartest saawad kord täiskaswanud ja kui nad suguwõsa traditsioonide järele kirjutawad külaaepost, siis nad kirjeldawad ka seda päewa, mil üks isesõitja weoriist tegi seal külas oma esimese urisemise ja tõi kaasa trobikonna linnamehi.

J. Ploompuu maja on kui näide sellest, kui armsa olemise wõib luua omale Koitjärwel. Moodne, maitsekas suwila ja lõputult lilli ja mesipuid. Ja ümbruses kauneid metsi, seljandikke, järwi ja jõgesid.

Siis siirdume metsajärwedele.

Läbi igamenud männiku jõuame Paukjärwe kaldale. Järw on kõwer nagu australia metslase bumerang. Kaldad liiwased ja wesi alaneb pikkamõõda sügawaks. Juba warakult wesi on soe. Sest küljest täitsa sobiw suwitajale. Siin wõib hüpata woogudesse, et jahutada ihupalawust, see jahutaks ka werd ja weri jahutaks südame palawust. Nii see käib ja nii see on tarwilik, et inimene ei fulaks sügiseks hoopis.

Kuid on ka teist liiki suwitajaid, kellel hing kalade peale täis. Katsume järele, kas olud wastawad ka nende huwidele.

Ainsast lähedalasuwast talust saame kaks weepeksmise piitsa, millele otsajäämine oleks kala poolt samasorti hajameelsuse produkt, nagu inimesel auto alla jäämine. Kuid sellest hoolimata Paukjärwe ahwenad wedasid usinalt korki, kuni keerasid äkki ringi ja lendasid õngenööri karuselliga kaldale.

On kala. Ja wõtab lahkelt õnge. Sellest küljest asi on aus.

Teeme ringi ümber järwe haru. Sealt kerkib üles äkiline seljandik. Ikka tõuseb ja tõuseb, ning järw wirwendab läbi puutüwestiku otse all. Tuletab meelde soomlaste Pentaharjut. Maastik ongi siin kuidagi soomeline, sest mujal meie kodumaal ei leidu nii kitsaid ja järske seljandikke ja nii tihedalt järwi.

Seljandiku teisel küljel aga awaneb sootu teistsugune pilt. Seal on lai raba, milles kümmekond järwekest. Mõned neist olewat wäga kalarikkad. Soo on kaetud kidura männimetsaga.

Ikka ühest seljandikust alla, teisest üles ja igal pool uued ümmargused järwed. Ja siis kaowad uhked sarapuudega tikitud kuuse- ja kaesalud ning näeme ees inimeste kirwetööd.

Tosinkond kõrget äkilist seljandikku on wõetud metsast nii nudiks, et hale näha. Ja need olewat olnud kõige kaunimad mäed. Kiiskad ja järwed on kui alasti kistud ning wägewate kaskede asemel peegeldawad weest wastu nüüd ainult puusüllad seljandiku küljelt.

Kui ring jõuab lõpule, satume weel wiimasele seljandikule ja weel kõige kõrgemale. See on Pikapõllu seljandik, millisel awaneb ringwaade 30 km raadiusega. Siin peetakse jaanituld ja jüriöö tuld. Kui jüriöölased olid praktilised inimesed, siis nad andsid mässu alguse tule märku kindlasti ka sellelt mäelt, sest siit tuli paistab üle kolme maakonna.

Kõrwal on jällegi teine soo, mille keskel wirwendab Koitjärw ise. Ja kaugemal soo tasemikust kerkiwad kaks mäge, millede wahel on jällegi suurem järw. Soos kõliseb karjakellu nagu mustlase hobune raputaks lakka.

Meie reisujuht Ploompuu, kes siin tunneb iga sammu, jutustab iga järwe ja künka juures nende kohtadega seotud legende. Siin on just nagu „Seitsme wenna" maal, et iga kiwi on seotud pärimustega.

Mäe otsas tekib tuju huigata seitsmewennalikult, et kas kajab wastu kolmekümnekilomeetrilisest kaugusest.

Kostab küll, kuid mitte oma hääl, waid sadandete karjapoiste ja tüdrukute huikawad wastuhüüded. Seal all wõisatikus peab olema karjapoiste erilaspesa. Ja lõikawa häälega on need Harjumaa karjakuningad, hõiskawad nagu wene kirikus kliirose peal.

All kohtame kohalikke peremehi. Nad arwatawad, et olewat wäga kena, kui tuleks siia suwitajaid. Meil siin kõik odaw, lähem turg Aegwiidus 15 km kaugusel. Oleks kasu meile ja suwitajatele. Ja seda loodust ilu, seda wõib peale meie silmata weel miljon silma, meil pole kadedust, ainus, mis siit wõib wiia kaasa, on karastatud terwis ja kaunid mälestused.

Ja neil taatidel on õigus, arwan mina.

Riigikohtu

Riigikohtu administratiiw-osakonna awalikul kohtistungil 9. juunil on arutusele määratud Tallinna linnawalitsuse, August Kampfi, Eduard Hõbemägi, Gustaw Raukase, Woldemar Karelli, Konstantin Liiaksi, Juhannes Stamni, Karl Wau, Aleksander Ewerhausi, Jüri Ewerhausi, Juhan Poome, Gustaw Waademanni, Andres Wahlbergi, Wassili Miinini, Märt Mäcksi, surnud Andres Tarki pärandustombu, Mihkel Tilla, surn Afanasi Wolkowi pärandustombu, Woldemar Wau, Karl Wau, Johan Waldneri, Jakob Juntsi, Jaan Hiiopi, Johannes Wääri, Johan Apfelbaumi, Andres Sootsi, Karl Luiki, Johan Ebenbergi, Karl Pehme, Jaan Tõnissoni, Tõnis Loorbergi, Hans Jõgi, Hans Schifferi, August Waldneri, Hendrik Koljati, Jaan Jakobsoni, Hans Laossoni, Karoline Habichti, Ado Kaati, Jaan Suuderi, Peeter Borni, Jaan Gineri, Paul Strykl, Heinrich Grote, Klaus Ungern-Sternbergi, surnud Georg Ungern-Sternbergi pärandustombu hooldaja Harry Lieveni (2), Eduard Nolkeni (2), Heinrich Nolkeni, Heinrich Nolkeni kui Josephine Nolkeni pärija, Gabriele, Karin, Hans-Heinrich, Georg, Edgar ja Erik Strykide, Leo Middendorfi, Gerhard Campenhauseni, Leo Siversi, Friedrich Moelleri (2), Paul Strykl, Karl Ungern-Sternbergi, Maks Wulfi pärija Arthur Wulfi, Karl Stael-Holsteini, Friedrich Samson-Himmelstjerna, Leo Sieversi, Eduard Nolkeni, alaealise Erik-Wolf Krause eestkostja, Ninja Faberi pärijate: surn. Richard Sieversi ja Artur zur Mühleni pärandustompude ning Gregor, Erich-Fritz-Albert ja Siegfrid-Albert-August Siversiide, Eduard Lilienfeldti, Edgar Loewis of Menari, Robert, Minna, Elisabeth, Herta, Karin, Meta ja Heinrich Gernhardtide, Anna-Marie Engelhardti ning Ellinor Musso (2), Arwed Oettingeni, Arwed zur Mühleni, Woldemar Knorringi, Konstantin ja Gerhard Samson-Himmelstjerna, Richard Stadeni, Gerhard-Karl-Hermann Samsoni pärijate Konstantin ja Gerhard Samson-Himmelstjernade, Richard Mathdelli, Bodo Schillingi ja Karl Mensenkampffi kaebeasjad.

Riigikohtu administratiiw-osakonna awalikul kohtistungil 2. juunil on weel arutusele määratud Jaan Olwersti, Jaan Unti, Ferdinand Histi ja Jaan Warblase kaebeasjad.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Taluperemaine" nr. 6. Sisu: Uus waim — uued keeled — prof. J. Kõpp. Rõõu ja akna kaunistamisest — M. Port. Kehalisest karistusest lastekaswatuses — Ella Treffner. Tähelepanekuid tegeliku kurgikaswatuse alalt — A. Lange. Naha rawist loomulikkude wahenditega — Lille Ploompuu. Riide ja lõnga wärwimisest — Hilja Huik.

Claude Farrère — Kultuurinimesed. 224 lk. Hind 1 kr. K.-ü. „Loodus". LKR. nr. 29.

„Kultuurinimesed" („Les Civilisés") on prantsuse kirjanduses wäljapaistwamaid ekspotiilisi romaane. Autor wiib lugeja oma teoses Indo-Hiinasse kesk aaria, hiina ja malai kultuure.

Pruunid troopikaööd, tuhande ja ühe öö tharustega jaapani ja annamiidi pordumajade tänawad ja üle kõige laostuw walge tiwilisatsioon pakuwad elawa ja kõiwa tagapõhja probleemile, mille autor on walinud teose keskuseks.

Hoolikalt analüüsitud tegelaste galeriist kerkiwad esile teose kolm peakuju, kolm tiwilisseerunut, kes taganenud igast religioonist ja lahti öelnud konwentsionaalsest elust, on ette jõudnud omast sajandist. Neid triiphoone taimi, mis kaswanud targasti määndatud wäetises ja moonutatud hullumeelsest kultuurist, laseb autor puhkeda õitsema kummalistes ja traagilistes õites.

Õigus nr. 4. Sisu: Kaasik — Õiguse rahwuswaheline ühtlustamine. Nõges — Genfi ühtlustatud wekslseadus 1930. aastast. Ein, Kaasik, Nõges — Wäljawõtteid Genfi ühtlustatud wekslseaduse 1930. a. 7. juuni konwentsioonist.

Eesti Loodusmälestusmärke. Koostanud G. Wilberg. E. Looduskaitse Osakonna toimetised nr. 8.

Tartu teated.

Wangide hooldajad olid koos

Kolmapäeval pidas Tartu wangide hooldamisselts oma aasta peakoosolekut. Kanti ette arwame, millest selgus, et seltsi walwe eit on aasta kestel läbi käinud 87 wahialust, kes enne tähtaega wangist wabastatud. Praegu on seltsil walwealuseid 43. Aasta jooksul on walwealuste hulk näidanud tõusu. Selts on püüdnud wangist wabanejatele tööd leida ja jõudu mööda toetada wahialuste perekondi, kes ainelisse raskusse sattunud. Seltsi kassa rahaline läbikäik on olnud aasta kestel 2.200 kr. Uus eelarwe on tasakaalus on 3.300 kr. peal.

Wanuse järgi juhatusest wälja langenud liikmed: pr. L. Muna, härrad E. Steinberg ja H. Lell waliti tagasi.

Laewade liikumine pühadelaupäeval.

Et pühade laupäeval kõikide laewal sõitjate soowe rahuldada, on laewanduse juhatus otsustanud laewu järgmiselt wälja saata.

Kell 9 hom. sõidab „Kungla“ kuni Wõõpsuni, wõttes reisijaid kaasa kõikidesse wahepealsetesse peatuskohtadesse.

„Taara“ sõidab wälja kell 2 päeval üle Mustwee Waskna rwani. „Luik“ sõidab wälja kell 2,30 min. ja kell 6 õhtul teist korda kuni Kaagwereni. Aurik „Laine“ sõidab kell 3 kuni Läänitsani. Lähedamaid sõitjatel tuleks tähelepanu eriti pöörata „Luige“ sõitudele.

Nõrgajõulised naised maanteid korraldama.

Teedeministeerium on määranud Tartu linnawalitsusele weel 400 kr. hädaabitööde kredidist töode korraldamiseks nõrgajõulistele naistele. Linnalisab sellele summale omalt poolt 100 kr. juure, nii et summa tõuseb 500 kr. peale.

Selle summa lasutab linnawalitsus linna maanteede korrasoadmiseks, milleks on palgatud tööle mõned mehed ja wastaw arw nõrgajõulisi naisi. Töötatakse tükitöö alusel, kusjuures on päewase töö ülemmäärats 1 kr. 20 senti.

Maawalitsus on andnud linnale teehöövleid laenuda, ni et teed peaks saama hästi tasaseks ja kõigiti korda.

Noored walmistuwad omakultuuri päewaks.

Ü. E. N. ü. Tartu osakond korraldab oma 10 a. lestwuse juubeli puhul 13. ja 14. juunil Tartus omakultuuri päewa. Selle päewa korraldamise peatoimkond pidas kolmapäeval oma koosolekut, kus arutati peokawasid ja waliti peatoimkonna juhatus. Peatoimkonna esimeheks wahiti prof. A. Waldmann, abiks dir. A. Simm, sekretäriks ü. E. N. ü. Tartu osakonna esimees Asman, abiks Nurk.

Waheiati mõtteid päewa kawade üle, leiti muuseum, et sportline osa on liig latakdane- ja aja kõlbuhoiu mõttes tuleks siin kärpimist teostada. Kawade üksikasjalisem koostamine jäi järgmiseks koosolekuks.

Üliõpilaste sõit Soome-Ugri kultuurkongressile.

Üliõpilastele — 4. Soome-Ugri kultuurkongressile sõitjatele on wiimaseks registreerimise tähtpäewaks 26. mai s. a. Selleks ajaks tuleb kaasasõitjatel üliõpilaskonna wälistoimkonnas, üliõpilasmajas täita wastaw teadete laart ning tasuda registreerimistasu 1 kroon.

Sõidukuludest on nüüd selge ülewaade: sõit Tartust Tallinna ja tagasi maksab 5,65 kr. Tallinnast Helsingi ja tagasi — eimult laewadel „Suomi“ ja „Express“ maksab sõit 7 kr. ühiskorter Helsingis on 100 üliõpilasele tasuta. Ülespidamise kuludeks läheb kongressi restoranis päewa kohta 15 Smk. Kongressi ajal eostub sel korral kui kõigu saadakse 400 osawõtjat, maksab Tartu. mida eriti üliõpilastele soowitatakse. Maksab kestab ühe päewa, kusjuures sõidukuludeks läheb piletile Helsingist Tartu 3. klassis 20 Smk. ja 2. klassis 30 Smk.

Huwireisidest osawõtjatel tuleb tasuda üks kolmandik wastawast maksa hinnast.

Lähemaid teateid saab üliõpilaskonna wälistoimkonnast.

H. Treffneri gümn. 50. a. juubeli album koostamisel.

Kolmapäeva õhtul pidas H. Treffneri gümn. 50 a. juubeli albumi toimkond oma esimest koosolekut, mida juhatas toimkonna esimees Fr. Tuglas. Albumi koostamiseks on juba wäikesi eelkõid tehtud ja pööratud üleskutsega kooli wilistlaste poole, et need oma eluloo ja mälestusi saadaks ja muid kooli minewiku kohta teadaolewaid andmeid ning dokumente toimkonnale juhataks. Üleskutset otsustati korrata ja ärwaldada ka Läti, Poola ja Bessarabia lehtedes, oli ju omal ajal H. Treffneri gümn. õpilasi üle kogu Wenemaa ja enam kui tosinast erirahwusest. Oleks eriti huwitaw, kuidas muulased seda omapärasi kooli mäletawad.

Toimkond otsustas erilist rõhku panna wanemate wilistlaste mälestuste hankimisele ja selleks tarbekorral eriboosolekuid korraldada linnades ning kiirkirjutaja ametisse panna. Albumi ajaloolise osa kirjutamiseks astub toimkond läbiräägimisteele meie nimekamate ajaloolastega, et ajalooline osa saaks objektiiwne ja teaduslik.

Aia tn. koolimaja jaoks saadi laenu.

Juba mõnda aega seisab Aia tänawal linna 8. algkoolimaja juure ehitamistöö rahapuudusel. Linnawalitsus on pööranud mitmel puhul haridusministeeriumi poole palwega laenu saamiseks koolimajade ehitusfondist. Seni ei õnnestunud laenu saamine.

Neil päewil on pöörd wee uuesti olnud haridusministeeriumis arutusel ja seekord on otsustatud jaatawalt. Aia tänawa koolimaja ehitustööde lõpule wiimiseks on haridusministeeriumi poolt määratud koolimajade ehitusfondist 15.000 kr. laenu 35 aasta peale. Nüüd wõib koolimaja sügiseks walmida.

Eksitaw wiga.

Kindlustusselts „Eesti“ tulud preemiatest on I. a. olnud 600.179,07, mitte 60.179,07 kr., nagu „Post.“ nr. 135 eksikombel tähendatud.

Raadimõisa maade planeerimiskawa kinnitatud.

Tartu linna administratiiwpiiresse kuuluwate Raadimõisa maade planeerimiskawa on walitsuswõimude poolt kinnitatud.

Raamatukogunõidjate kursus.

Raamatukogunõidjate ühing koos haridusministeeriumiga korraldab 25.—30. juunini Tartus raamatukogunõidjate kursuse. Lektoriteks on paluttud ülikooli raamatukogu juhataja F. Puksow, H. Mugosta, A. Sibul, J. Ploompuu ja A. Mõldri.

Südamlik palwe.

Lepitusliidu lastekodu poolt toetajatele liikmetele ja ka teistele. Seatte lastele pühadeks tarwitatud riideid. Lastekodu asub Botaanika 20. Seal on lapsi mitmesuguses wanuses.

Edith Rahamägi.

Teater ja muusika.

„Wanemuise“ pühadeaegsed etendused.

„Wanemuises“ on suwiste pühade ajal neli etendust, mille peale olgu juhitud eriti ekskursioonide tähelepanu.

Esimesel pühal kell 8 õht. on wiim. korda „Surmamõistetuts wangla“, kõmusünnitanud ameerika näidend. Alkoholikutele ja wäikestele lastele ei wõi seda tükki soowitada. Piletihinnad 40—110 senti. üli- ja kooliõpilaste piletid maksawad.

Teisel pühal kell 4 p.l. wiim. k. operett „Linnukauplejа“, üks wiisirikkamaid ja ilusamaid operette üldse. Piletihinnad 20—60 senti. Õhtul tujukõllane jant „Minu beebi“, mis paneb naerma alguseſt lõpuni. Piletihinnad 20—60 senti.

Kolmandal pühal kell 4 p.l. op. „Silwa“, M. Taraše laastegewusel. „Silwa“ on „Wanemuises“ lärmid alaii suure menuga. Piletihinnad 40—110 senti. üli- ja kooliõpilaste piletid maksawad.

„Wanemuise“ suwemuusika

algab oma tegewust 23. mail. Et Tartu publikule, kes traditsiooniliselt „Wanemuise“ suwemuusikasse suhtunud, wastu tulla, on „Wanemuise“ seltsi juhatus wõimaluse leidnud ka sel aastal pakkuda meelelahutust meile, peale igapäewase halli töö mõningad tunnid. Suwise hooaja aiakontserdid „Wanemuise“ ilusas aias, walitud publiku maitsele wastawate, soowitawate ecskawadega. Kunstnikud, kes on wõimaldanud ilusamat naudingut kõrwadele, silmadele, äripäewasele südamele, ennast ohwerdawalt saawutada — olgu tänatud. Maksem oma tänuwõlg neile, kes on wõinud selle raske koorma enese peale. Sõge peatset jällenägemist „Wanemuise“ aias 23. mail kell 9 õhtul.

Üks aiakontserdide pooldaja.

Nõdeemilise Meeskoori harjutus on reedel kl. 19 üliõpilasmajas. Esinemine esimese püha hommikul Palamuse kirikus.

Kõrrikõikusel teated.

Pauluse kirik. 1. nelipühi päewal kell 8 hom. jumalateenistus konfirmatsiooniga. Laululehed Armulaud. Konfirmatsioon õp. Habicht. Jutlus õp. Knüpfer. Kell 12 päewal lastejumalateenistus. Laululehed. — 2. nelipühi päewal jumalateenistus ilma armulauata. Õp. Habicht.

Tartu Ew. Wend. Seltsis, Maarja kirikus leerisaalis peab 1. nelipühal jumalateenistust stud. theol. Laurson kell 6 p. l. Laululehed. 2. ja 3. nelipühal on jumalateenistused kell 6 p. l.

Tartu kinod.

Rahwamaja „Apollo“

walgel linal näidatakse mõnda päewa juba „Punaste armeest“ Rod la Rocque ja Lilian Richiga peaosades. Film räägitleb noore punaarmlase raskusi wastgete keskel — üliõpilaspõlwes ja armastust noore walge tüdarlapse wastu. Film on rahuldusega waadataw.

Õnnetused ja kuritöod.

Kastre-Wõnnu kaupmehe äpardus.

Kastre-Wõnnu kaupmees J. T. läks teisipäeval Tartu omale kaupa ostma. Eelmisel õõl oli ta wiibinud kuskil peol ja seal tubliski napsutanud. Peo meeleolus teostus ka Tartu sõit. Siin läks ta kohe Sõõgituruse Oru restorani „peaporanduſt“ wõtma. Seal läkhudes võttas ta Selmanowitschi ärisse kauba tellima. Hakates kauba eest raha maksma, selgus et 850-kroonine rahapakk kuue taskust oli kadunud. Kus raha kaduma wõis minna, seda mees ei mäleta, teab aga, et kodunt tulnud wälja selle summaga.

Pesuwärgus.

Salme Lambilt Riia maantee nr. 20 on warastatud jõhwrist ja pesuköögist pesu 80 kr. wäärtuses.

Pauline Kondilt Wabaduspuiestee tän. nr. 4 warastati pöörningult kardinaid ja muud kraami 5 krooni wäärtuses.

Tartu turg.

Turg suur ning elaw. Sealihahind langes.

Ainete pakkumine, mis wiimaste nädalate sees ikka enam-wähem elaw oli, muutus pühade nädalal weelgi suuremaks ja elawamaks. Silmapaistwas rõhuses on nende päewade sees maalt igasugu talumajandussaadusi müügile toodud, muuseas eriti rõõsksti kartuleid, kaeru, erti ja rukkijahu. Suurenes järjest ka piima ja selle pakkumine.

Wiljaturul nende päewade sees hindades muutust ei olnud. Rukkijahu 48 kg pealt nõudsid maainimesed ikka kuni 8 kr., kuid tõeline müügihind kõikus 7—7,50 kr. ümber. Kaerad, ühes artwatud ka seemnekaerad, 1,30—1,75 kr. 16 kg, odrad, ühes artwatud seeme, 1,60—2,40 kr. 16 kg ja rukkijahu kauplustest ja weskimeestelt ostes 11 kr. 65 kg. Leib 14—16 s. kg, sai 16—24 s. 400 gr.

Lihaturul on sealihahind wiimasel ajal järsle üles-alla hüppeid teinud. Nädal tagasi saadi tapetud sigadest terwe looma wiisi müüres 55—65 s. kg, kuid selle nädala alul ja kolmapäeval üle 55 s. kg ei saadud. Siinjuures olgu tähendatud, et paar nädalat tagasi keegi maamees oma hästinumatud ja raskekaaluliseſt seast 69 s. kg sai, missugune hind tänawusel lihaturul sent saadust kõrgem. Kolmapäeval maksieti tapetud sigadest 40—55 s. kg. Laatadelt ostes maksis sealiha 50—75 s. kg, ühes artwatud pekk ja sulatamata ploomirasw. Wasikaliha 25—55 s. kg ja loomaliha 40—75 s. kg.

Kalaturg oli kolmapäeval märkamatu hõredam kui eelmisel korral; hooaeg näib lõpule jõudwat. Müüdi oli seekord rohkem ainult ahwenaid, teisi kalasorte wähem. Hawid maksid 25—30 s. kg, ahwenad 5—20 s., latikad 20—45 s., säinad 20—25 s., sudakad 45—65 s. ja siiad 60—75 s. kg.

Piimasaadusteturul saadi kõõriwõid 55—65 s. eest 400 gr osta, kuna lauawõi 70—75 s. 400 gr maksis. Rõõskwiim 9 s. l., hapukoor 85—95 s. l., kohupiim 15—20 s. l. jne. Kanamuna on mõnel juhul saadud osta 6 s. paar, kuid harilik päewahind munadel on olnud ikka 7—9 s. paar.

Aiawiljaturul müüdi walgeid kartuleid 1,25—1,30 kr. ja wäikesisinisiid 1,80—2 kr. kott.

Sport.

Kalewlaste wäljasõit Krüüdneri.

Tartu Kalew sõidab teisel suwistepühal Krüüdneri Sulaojale, kus sealne spordiselts „Kiirus“ korraldab rattawõistlused, millest ka kalewlased osa wõtawad. Wäljasõit Tartust kell 9 hommikul politseiplatsilt. Lõbusõitjana kaasaminejad wõiwad end registreerida A. Lauri äris Holmi t. nr. 7.

Tõna koolinoorte wõistlused.

Tartu koolinoorte kewadised kergejõustiku wõistlused algawad reedel kell 5 p. l. Osawõtjaid on saja ümber. Laupäeval on algus kell 3 p. l. Kawas on nii meeste kui ka naiste alad.

Sport maal.

Sportlise hooaja awamiseks korraldab Laiuse Mõisawõlja spordiselts „Wõitleja“ kolmandal suwipühal kell 12 päeval Laiuse spordiplatsil kergejõustiku wõistlused. Kawas: jooksud, hüpped, wisked, tõuked, wõrkpall jne. Wõistlus tootab õige laialdaseks kujuneda, kuna ümbruskonna kihelkondade suuremad spordiseltsid osa wõtawad. Ka konkurents tõotab wõistlustel kaunis rugew saada, kuna osa wõtawad ka kõrgema sportlise tasapinnaga seltsid, nagu Jõgewa spl. „Kalju“ ja t. Laiuse Mõisawõlja spordiselt, kelle esimeheks K. Jaama, on palju tööd teinud noorte koondamiseks sportlisele tegewusele.

Kõrus.

Linna waranduse näppamise eest 5 kuud.

Majaomanik warastas raudtee rõõpaid.

Sageli tuleb ette juhtumeid, kus linnawalitsuse materjali, nagu purdeks pandud laudu, pukke jne. näpatakse. 1929. aastal läks nõnda kaduma Tähtwere wäljalt, kus hädaabitöölised mulda wedasid, mullaweoraudtee rõõpaid. Hiljem selgus, et rõõpaid oli omandanud Meloomi tänawa majaomanik K. ja need kasutanud oma maja lae kandetugedeks. Mehe süü tehti politsei poolt kindlaks ja kolmapäeval oli ta kohtus wastust andmas. Kõrus mõistis K. 5 kuuks wangi ja rahuldas linnawalitsuse tsiwiilnõudmise 8 kr. suuruses.

K. süüd sai teatawaks kellegi wangi kaudu, kes praegu oma aega istub ja wangimajas oli räägitnud rõõbaste näppamisest K. poolt.

Suuri sademeid pole oodata.

Reedel keskmise kiirusega põhja- ja kirdetuuli, wähenew pilwitus, nimetamiswäärt sademeid pole oodata. Sisemaal tänasest weel jahedam.

Ülewaade neljapäeval, 21. mail.

Alpide madalrõhkkond liikunud Balkanile. Eksisted Leedu ja Lääne-Eesti ääremiinimumid liikunud Lääne-Wenesse. Wiimase mõjul sadas öösel Sise- ja Ida-Eestis wihma. Atlandilt läheneb Inglismaale uus madalrõhkkond. Norramere kõrgerõhkkond liikudes keikkohaga Põhja-Skandinaawiasse, waldab Skandinaawia, Soome ja Läänemere ümbruse. Tema piirkonnas, eriti Soomes on temperatuur weelgi langenud. Pilwituse wähenedes muutuwad ka Eestis öö ajutiselt jahedaiks. Eestis oli eile keskpäeval 10—27 kraadi, öösel 5—10 kraadi ja täna hommikul 7—20 kraadi sooja.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastus-Ühisus „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Rongide liikumine Tartu-Petseri raudteel alates 24. maist 1931. a.

Pühade ajal ja pühapäevadel:

Tartust minek	kell 8.00	tulek	Taevaskotta	kell	10.14
„ „	„ 19.00	„	„	„	21.15
Taevaskojast Tartu minek	„ 5.00	„	Tartu	„	7.30
„ „ „	„ 16.15	„	„	„	18.30

Äripäevadel:

Tartust minek	kell 19.00	tulek	Taevaskotta	kell	21.15
Taevaskojast Tartu minek	„ 5.00	„	Tartu	„	7.30

Rongid väljuvad Tartu jaamast. — Piletite müük kassast.

Ranna-tennis- ja suvekingi
TRETORN ja teistest vabrikutest soovitab odavate hindadega
CHR. SCHRÖDER Tartus, Küüni tän. 6.

Korteripakkumised

Täiesti renov. 3-toaline korter
Vallikraavi tn. nr. 7, välja üürida. Teateid saab Lossi tn. 13, adv. A. Schmidt.

Suvekorter,
3 tuba suure rõduga (ühes mööbliga) ära anda Kabinas. Teateid Rüütli tän. 3—1 ja Kabinas Oandi talus.

Päikesepaisteline elektriv. korter,
3—4 tuba ja köök välja üürida. Sõbra tän. 10, aia sees majas.

Omaette, päiksepaisteline, elektrivalgustusega, ühetoal. korter
üürile anda Võru tän. 98—11

3-toaline korter
köögiga, sünnis ka tööstuseks, on kohe saada. Jakobi tn. 6—3.

Kaks üksikut mõbleeritud tuba
üürile anda. Tartus, Rüütli tn. 18—4. Näha kella 10—12 ja 6—8 p. l.

Suur päikesepaistel. hästi mõbl. tuba
(2 isikule) 1. juunist saada. Soovikorral pansioniga. Näha kl. 2—3, Lai tn. 8, üleval.

Mõbl. tuba,
ühes veranda ja köögitarvitamisega ära anda korralikule ametiskäijale naisterahvale. Näituse tän. nr. 26—1.

Mugav päiksepaisteline mõbl. tuba,
erasissekäigu ja elektrivalg. ära anda. Tähe 51—1.

Korter,
3-toaline üürile anda. Narva tn. 129.

Mõbl. tuba,
erasissekäiguga ära anda. Holmi tn. 13.

Müümised

Kooritud sidruneid, 3 s. tk.
saada Arens, Loskit & Ko. juures, Sõõgiturg 4.

Juhuslikult müüa lootsik.
Narva tn. nr. 58.

Müüa naisterahva jalgratas.
Õnne tn. 7—1.

Müüa suur kolmeosaline puhwet
ja jalaga riidevarn. Näha kella 6—8 õ. Herne t. 40—1.

Väga hea vana wiiul
on iseodavasti müüa. Raekoja tn. 67, juukseäris.

Eesti ja vene kirjaga kirjutusmasin
heas korras müüa. Küütri t. 10—1. Sealsamas masin üürile anda.

Müüa raudwoodi
vedrumadratsiga. Roosi tän. nr. 12—9.

Koerus
müüb „Postimehe“ ja „Maamehe“ üksiknumbreid ja võtab kuulutusi ja tellimisi vastu
hra H. Toming.

Eesti Käsitööliste Selts.
Vene tän. 5.
Iga päev kella 1—5 hästi maitsvad ja odavad
lõunad.
2 Ökonom.

Biljardit
soovitakse üürida ehk osta. Teatada palun „Postimehe“ raamatukpl. sõna „Biljard“ all.

Tartu aianduse linnas 2 vakamaad küntud põllumaad rendile
anda Küsida Riia tn. 50—1, reedel ja laup. kella 9—11.

Kunstliste hammaste töökoda. Valmistatakse kiirelt ja korralikult igasuguseid kunsthambaid.
Karlova tn. 9—4, H. Nordmann.

Käekell leitud
Unipiha Kambja teelt. Kätte võib saada V.-Nõo asunduses R. Poola'lt.

Kaotatud naisterahva käekott
kesknädala õhtul, mille sisuks pass, ristimise täht, wähese rahaga. Palun waewatasu eest ära tuua Jakobi tn. 20—1.

Laevas
võtab «POSTIMEHE» ja «MAAMEHE» tellimisi ja kuulutusi vastu hr. Jak. Kütt.

Teadaanne
Tartu-Kanepi autoliini.
Pühade laupäeval, s. o. 23. skp. sõidab omnibus kaks reisi. Esimene väljasõit Tartust kuni Maaritsani kell 2,30 p. l.; teine väljasõit kell 5 p. l. pikemamaa sõitjatega. Viimasel pühal sõit hariliku sõiduplaani järgi. Ligemaid teateid Aia tn. 19.
LIINIPIDAJA.

Veeteede Valitsus
annab kinnisel võistluspakkumisel välja kuni 2. veebr. 1920. a. eesti vetes
uppunud varanduste päästetööd.
Kinnipitseeritud pakkumised, varustatud 50-sendilise tempelmargiga, ära anda Veeteede Valitsuse kantseleisse, tuba nr. 31, kuni 4. juunini s. a. kella 10.
Lähemaid teateid tingimuste kohta antakse igal äripäeval Veeteede Valitsuses, Tallinnas, V. Sadama tän. 21, tuba nr. 19, kella 10—13.
VEETEEDE VALITSUS.

EHTSA JA LOOMULIKU KODUÕLLE valmistate hõlpsasti ja odavasti ainult linnaseekstraktist
„Maltosa“.
Porkuni linnaseekstrakti-tööstus R. Vanderer, Porkunis.

Südalinnas kivimaja, mis kindlustatud tule vastu kr. 40.000 eest, vajan
laenu kr. 6000.—
I. obligatsiooni kindlustusel. Protsendid kokkuleppel. Teatada Riia tän. 87, krt. 1.

Korteriotsimised

Soovitakse üürida 1—15 juunist peale 4 toalist korterit
kesklinnas. Pakkum. ühes hinnaga saata: Tartu, postkast nr. 120.

Vajan korterit,
2—3 toa ja köögiga, nüüd ehk edaspidi. Soovitav III. linnajaoku, väikese ilu- ehk viljapuuaiaga. Teat. I järgu komisjoni kontori, Suurturg nr. 7, kella 9—2.

Vajan raekoja ümbruskonda 2 nädalaks mõbl. tuba,
23. skp. teatada „Postimehe“ raamatukaupl. kv. nr. 8664 ettenäitajale.

Ostmised

Ostan
suuremal arvul tarvitatud Eesti postmarke
ning margi kollektsioone. Kroonuaia tn. 35—1, kella 2—4 p. l.

Roelas
võtavad «POSTIMEHE» tellimisi ja kuulutusi vastu hrad ARNOLD SIREL ja HUGO MARTINSON.

Ulila-Nasja Masinatarvit. Ühisuse
likvideerimise komisjon kuulutab sellega, et peakoosoleku otsusel
ühisus likvideeritakse.
Nõudmised esitada 6 kuu jooksul kuulutuse avaldamise päevast arvates aadressil: Kavilda p. ag., pk. 11, Ernst Saar.
LIKVIDEERIM. KOMISJON.

Müüa odavasti mitmesuguseid
ilu- ja heki-põõsaid
Jaama ja Paju tän. nurgal (end. Daugulli puukool).

Tartu linnakoolivalitsus annab välja kinnisel enampakkumisel koolinoorsoo võimlemispidustise
einelaua.
Pidustis korraldatakse pühap., 31. mail s. a. Tammevälja spordistaadionil, millest osa võtavad kõik Tartu koolid umbes 8000 õpilasega.
Einelauda rentida soovijaid palume esitada koolivalitsusele kirjalik pakkumus hiljemini 28. skp.
Tartus, 21. mail 1931. Nr. 795.
Tartu linnakoolivalitsus.

Teadaanne.
Tartu linnavalitsus teatab, et end. Karlova mõisa viljapuuaed on rendile anda.
Lähemaid teateid annab kinnisvara- ja korteriosakond — Gildi t. 8, tuba 4, tööpäeviti kl. 9—12 p.
Tartu linnavalitsus.

Mootorpaat
müüa täies sõidukorras. Raekoja tn. 80, masinatööstus.

Ööl vastu 21. maid lahkus siit ilmast pika, vaevarikka haiguse järele minu kallis abikaasa, meie armas, unustamata ema ja vanaema

Sara Klompus

Sügavas leinas OMAKSED.

Meie keskelt lahkunud seltsiliiget

Eduard Vares't

leinab Tartu Väikekaupmeeste Selts.

Seltsi liikmeid koguda reedel 22. mail kell 3 p. l. leinamaija Mäe tän. nr. 52 lahkunu ärasaatmisele.

Matuse komitee liikmetel ilmumine sunduslik.

Kolmapäeval, 20. mail kell 4 päeva lahkus siit ilmast pika, raske haiguse järele

Karl Jõgar

Sünd. 1. juunil 1857. a.

Kirstupanek 22. mail kell 9 õhtu, ärasaatmine 23. mail kell 11 päeva leinamajast Mäe tän. nr. 5 Aksi surnuaiale. Palume kõiki sugulasi ja tuttavaid ära saatma tulla.

Leinab Russaku perekond.

Lühikese valurikka kannatuse järele lahkus siit ilmast neljapäeval 21. mail s. a. kell 3,40 42 aasta vanaduses

Jaan Danieli p. Mootisse.

Kirstupanek reede õhtul kell 7 leinamajas Põik tän. 7, krt. 1.

Ärasaatmine laupäeva hommikul kell 10 ja matmine kell 1 Wõnnu vanal surnuaial. Palume kõiki sugulasi ja sõpru teda saatma tulla.

Unustamata leinas omaksed.

VANEMUISE AED.
Laupäeval, 23. mail kell 9 õhtul.

Suve-hooaja

avamiskontsert

laiendatud eeskavaga. Juhatab J. SIMM. Solist: A. WIEGAND

Peale kontserti saalis TANTS.

Pääsetähed ainult kontserdile à 50 senti, kontserdile ühes tantsuga à 75 senti. Vihma korral kontsert saalis.

Tartu Käsitööliste Selts
Tiigi tän. — Laupäeval 30. mail kell 5 p. l.

Kevadepidu

lastele ja täiskasvanuile. Värskendavad söögid ja joogid, loterii, lastemängud jne. Õhtu kell 9 **suur tantsuturniir,** valtsi-konkurents, tantsu-ettekanded, orkestri muusika.

TANTS. — TRIO.

EESTSEISUS.

PUHJA HARIDUSE SELTS.
25. mail 1931. a.

Patu-oinas

Kaastegevad Marta Parikas ja Hugo Laur «Estoniast».
Algus kell 9 õhtul.

„ERIKA“, Venn. Tõnisson
Tartus, Suurturg nr. 2, telef. 7-79.
Soovitab lavas kasvatatud

tomati, kapsa, lilletaimi

«Vanemuise» teater

Pühapäeval, 24. mail
kell 8 õhtul

Surmamõistetute vangla.

John Wexley näidend 3 vaat.
Pääsetähed 40, 50, 60, 85 ja 110 senti ühes riidehoiuga.

Esmaspäeval, 25. mail
kell 4 p. l.

Linnukaupleja

R. Zelleri operett 3 vaatuses.
Pääsetähed 20, 30, 40, 50 ja 60 s. ühes riidehoiuga.

Kell 9 õhtul

MINU BEEBI

M. Hennequini jant 3 vaat.
Pääsetähed 20, 30, 40, 50 ja 60 senti ühes riidehoiuga.

Teisipäeval, 26. mail
kell 4 p. l.
M. Tarasi kaastegevusel

SILVA

E. Kalmani operett 3 vaat.
Pääsetähed 40, 50, 60, 85 ja 110 senti ühes riidehoiuga.
Pääsetähed eelmüügil kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul.

Pühadeks

soovitame
koduselt valmistat.
mooni-, rosina- ja kollaseid
saiu,
kümmelkukleid, pirukaid ja igasugu
tortisid.
Pühade tellimisi võtame kuni reedeni vastu. Vana tän. 3,
„Rekord“.

Suur
remont- ja ümberehitustööde wälja andmine
vähempakkumisel, 25. mail kell 12 Voldi tuletõrje seltsimajas. Pakutavast hinnast 10% sisse maksta.
V. T. S. Juhatus.

Elwas
Joh. Sepa rohu- ja värvikaupl. müügil „Postimehe“ üksiknumbrid.

Bemberg siidi ja floor
Sukad
Kindad
Pitsid
Kampsonid
Supelülikonnad
En gros.

A-S.
Oskar Kilgas'e
suka ja pitsivabriku saadused
vabriku hinnaga.

Sokid
Triiksärgid
Spordisärgid
Poolpehmed kraed
Võiml. trikood
Supelpüksid
En detail.

Sch. Bakscht ja Pojad

Tartus, Poe tän. nr. 3, vastu Kaubahoovi.

Et meie

mõdu

vikorral ka poole kasti viisi sündida.

tarvitamist ka kõige laiematele ostjate ringkondadele võimaldada, oleme alandanud oma mõdu hinda alates esmaspäevast, 18-st skp. kahe krooni (Kr. 2.—) peale kasti eest (20 pooleliitrilist pudelit).
Kojusaatmine võib soo-

Saku õlletehas A-S.
Tallinnas, S. Kloostri 10/12. Telef. 17-48, 32-86.

Suurim valik, odavad hinnad!

Soovitame omast rikkalikust laost tuntud headuses **kingi** igaks otstarbeks!

Küüni tän. 4
Tartus. Asut. 1895 a.

A. Josset

Leerilastele

ning kõigile vaimuliku laulu harrastajaile tarvilik raamat

VAIMULIKUD LAULUD
KIRIKU LAULURAAMATU LISA.

Toimetanud Eesti Ev.-Luth. kiriku lauluraamatu komisjon.

Väikses lauluraamatu kaustas, kriitpaberil seesmise tiitelpildiga, sobivas mustas köites.

Hind ainult 1 kroon.

Ladu:
„Postimehe“ raamatukaupluses
Tartus, Suurturg nr. 16.

Soovitan sordipuhtaid, hästi idanevaid **aedvilja-** ja **söödajuurika** ning eht **vene kurgi**

seemneid.

Juhuslikult müüa head kodumaal kasvatatud liivimaa punast

ristikheina seemet.

A. JÄRV

Lille- ja seemneäri.
Tartus, Suurturg 9. Kõnetr. 10-57 ja 7-35

Teatan oma aust. kaubatarvitajatele, et olen peale või ja juustu **pühadeks** müügile lasknud ka **hapu-, vahu- ja kohvi-**

koort

kinnistes nõudes. Kivisilla juures, Söögiturg, müügiplats nr. 6.

Töötsimised

Kõrgema harid. noormees soovib

suveks tööd.

Kirjad slt. sub. R. R.

Keskealine vene daam

soovib kohta

2 aast. või vanema lapse juure. Järele küsida Tähtvere tän. 16—6, kella 3-6.

Maa

neiu

soovib kohta maale. Väike-Viljandi tn. 1—17.

Ümberkirjutused ja tõlked

valmistatakse Tartus, Riia t. 3, krt. 5, kella 3—7.

Müümised

Ärasõidu tõttu müüa odavasti tammepuust

sõõgitoa sisseseade

kirjutuslaud, raamatukapp, nahksohva ja tugitool, pähklapuust tualettlaud, kabinetttõmblusmasin „Kaiser“ jne. Näha Roosi tn. 4—1.

Leerilastele!
Ostate odavat

veini

3

Tuntud headuses, 65 s. pudel alates ja kallimad. ARENS, LOSKIT & KO. juurest. Tartus, Söögiturg 4.

Katusekiwa,

uusi, põletatud savist, S kujulised, umbes 1000 tükki, odavasti müüa. Küsida Promenadi tn. 5, ehituse juurest.

Kalifornia

kompott-segu,

70 s. per 400 gr.

Soovitab ARENS, LOSKIT & Ko. Tartus, Söögiturg 4.

Tööpakkumised

Kohe tarvis kontorisse

preilit,

kes oskab masinal kirjutamist. Palk 60 kr. kuus. Sooviavald. ühes senise tegevuse kirjeld. ja 10 s. postmargiga vastuse jaoks slt. «kuulutuse kviit. nr. 8652 ettenäitajale».

Sepa

õpipoissi

vajab Läti sepatööstus, Laevas. Teat. kirjalikult Laeva p. ag., pk. 4.

Vajan keskealist vanemat

üksiteenijat,

kes ka oskab pesu pesta. Teateid loomaliha laud 11, kella 11—1. Sõbra tän. 2, kella 3—5.

Tarvis kohe vilunud

kampsoni õmblejaid.

Kauba tn. 15, Tartus.

Korralikku

nõudepesejat.

vajab restoran Riiga, Maarjamõisa tn. 36.

Vajatakse

teenijat,

kes lapsi armastab, väiksesse perekonda. Tarvilik saksa ehk vene keel. Tulla Lossi tn. 14, 9—10 ja 3—4 p. l.

Vajatakse vilunud

lokkijat.

A. MURRO juuksetööstus, Rüütli tän. nr. 15.

Tütarlast

tarvis maale **karjuseks,** vanadus 15—20 a. Kaupa tehakse Vabaduse tän. nr. 4, majaomaniku juures.

Maale vajatakse

karjaseid.

Kaupa saab teha reedel 22. s. k. p. kell 12 päeva. Aleksandri tän. nr. 66, krt. 3,

---

Vajatakse korralikust perekonnast valmisriiete ärisse

naisõpilast

Teat. Uueturu tän. nr. 7.

Pealisnaha tegija vajab

töölist

ja **õpilast** kiires korras. Tartus, Poe tän. 9—6.

Aiatöö tegijat

tarvis. Veeriku tänav 6.

Dr. E. Dobruškes

Naha- ja suguhaigused
Kella 9—11 ja 5—7.
Naisterahvastele kella 4—5.
Tartus, Rüütli tän. 24.
(Laia tän. nurk) — tel. 11-22

Dr. A. Amon

Naha-, sugu- ja naistehaigused.
Kella 9—11 ja 5—7.
Tartus, Pepleri tän. 2
(vastu Maarja kirikut),
tel. 13-30.

Ämmaemand-masseerija

E. ELLER

Tartus, Raekoja tän. 9
(sissekäik Holmi tän. 1).

Ämmaemand

E. Tomson-Sviker

Tartus. Vana tän. 3—1.

Jalgrattaid

Dollar U. S. A.
Humber
N. S. U. ja
Göricke.

Suur ladu osasid ja kumme.

Jalgrataste emailimine ja parandamine.
Soovitab

Firma Otsing
Rüütli t. 13, telef. 3-82.

Müüa kiires korras tammepuust suure

mootorpaadi tere

ja mootor. Teateid annab E. Kubjas Jakobi t. 8, Tartus.

Pühadeks müüa võistlemata odavasti uued moodsad

reformvoodid.

Raekoja tänav nr. 49, reformvooditööstus.

Müüa
vilja- ja heinaniitjad,
randaal, tuulimasin, vedruäke j. n. e. ½ hinnaga. Narva tn. nr. 31, «Tallinna» sissesõiduhoov.

Müüa varsti lüpsmasaaja

lehm

a 1 a. õhvake. Raatuse t. 56—5

Tugeva ehitusega sõude

lootsik

odavasti müüa. Küsida sadulsepa töökojast, Kalda tn. 16.

Väike sõidu-

tala-pandor

müüa. Kalaturg nr. 10.

Müüa vähepruugitud meesterahva

jalgratas,

Inglis firma Royal Schmidtfield. Vana tn. 15—5.

Müüa lüpsmasaaja

lehm

Järele küsida Koogi asund. Abroi kaupl., üle Tabivere.